49՝՝ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1708 Ե. ՊՈՒՐՍԱ

ՇԱԲԱԹ 13 – 26 ՅՈՒՆՎԱՐ 1907

12 ԶԻԼՀԻՃՃԷ 1324 – 13 ՓԵՊՆՈՒՆԸ ՍՊՆԻ 1322

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte.
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՑՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գալաթա Ալի Ճաամէսի, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی و سیاسی غزیته در
صاحب امتیازی: اوهانس فرید
اداره‌خانه‌سی: باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻԿ	Ցարեկան	Վեցամեայ
Գալոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Դուռանէրու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	18 ֆր.

ՑԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ

10 ՓԱՐԱ

ՕՐՈՒԱՆ ՄՏԱԾՈՒՄՆԵՐ

Պէ՞տք է քենիին հետ ամուսնանալ

Եկեղեցական դասը, սկսեալ ամենայն Հայոց Ս. Հայրապետէն մինչեւ Կիլիկիոյ չնորհազարդ կաթողիկոսը, Երուսաղէմի ծերունազարդ Պատրիարքն ու Կ. Պոլսոյ Կրօն. Ժողովը, ինչպէս նաեւ Հայ Մամուլը՝ այնչափ զբաղեցան քահանաներու վերամուսնութեան հարցով որ, իրաւունք տուին հանրութեան՝ անդրադառնալու սա կենսական խնդրոյն թէ մարդ կրնա՞յ իր քենիին հետ ամուսնանալ։

Թարմ իրողութիւն մը մանաւանդ ալ աւելի հրատարեց այս խնդրոյն այժմէութիւնը. դեռատի կին մը մեռաւ այս չաբթու երեք անչափահաս որբեր ձգելով։ Արդ խումբ մը բարեկամներ ընտանեկան այս դժբախտութենէն զգածուած, մեզ կը հարցնեն թէ կինը կորսնցնող այս երիկը ինչո՞ւ չամուսնանայ քենիին հետ, որուն ձեռք մնացած են երեք որբուկները և մայրական փոխադարձ սէր կը տածեն իրարու նկատմամբ։

Եթէ քահանաներու վերամուսնութեան հարցը չըլլար, բնականաբար յանդգնութիւն պիտի սեպուէր ասանկ ցնցող իրողութեան մը վրայ մտածելը, և սակայն քանի որ աշխարհի վրայ հազիւ քառասուն յիսուն հատ վերամուսնանալ ցանկացող այրի քահանաներու վիճակը նկատողութեան կ'առնուի, ինչո՞ւ բարձի թողի ըլլայ իրենց քենիին հետ ամուսնանալ ուզողներու խնդիրը, որոնց թիւը հաւանաբար չորս հինգ հազարի կը բարձրանայ։

Ամուսնութիւնը եթէ բախտախաղ մըն է, այրիներու վերամուսնութիւնը ամէնէն մեծ բախտախաղն է, քանի որ լոկ երիկ կնիկ չեն որ իրարու հետ պիտի համաձայնին, այլ և երկու կողմն ալ որբ զաւակներ կան, որոնց գոյութիւնը, ապագան, երջանկութիւնը, ինչպէս նաև ընտանիքին անդորրութիւնը կախում ունին խորթ հօր կամ մօր բարեհաճութենէն։ Խորթ մայրը մանաւանդ աշխարհի ստեղծագործութենէն ի վեր մշտ զրկող, խոչտանգող, չարչարող տիպարը ներկայացուած է իր նախորդին ձգած որբուկներուն և եթէ հարիւրին մէկ կամ երկու գորովոտներ գտնուած են անոնց մէջ, ցաւալի է ըսել որ մնացածները միշտ անհայտ ոգի սնուցած են իրենց երկան երկսեռ որբերուն հանդէպ։ Ընտանեկան այս թշուառ տեսարանը ամէն տեղ, ամէն քաղաք կը պարզուի միեւնոյն սրտաճմլիկ ձեւով և յաճախ դրացիներն ու հանդիսատեսներն են որ կը փութան անչափահասները փրկելու խորթ ծնողաց անխնայ ծեծէն, քամահրանքէն կամ լուսանքէն։

Իրերու այս տխուր ընթացքը նկատողութեան առնելով չատեր, յաճախ կը կրկնեն թէ, ինչո՞ւ որբեւարի էրիկ մարդ մը չամուսնանայ իր քենիին հետ, որ իբր մօրաքոյր՝ բնականաբար օտարի աչքով պիտի չնայի որբուկներուն և եթէ մայրական ճշմարիտ գորով չտանէ ու Լիւսիէնը պաշարելու համար չարուած էին պահակազօրքերը, որոնք զինուորական պատիւներ պիտի ընծայեն իրեն։ Դեղին դիմակաւորներուն պետին այս ենթադրութիւնը չիրականացաւ սակայն, զինուորները փոխանակ Տուտրհանի ու Լիւսիէնի սպառնալու, զինքը ու իր տասը նաւագները չրջապատելու և զիրենք միայն ձերբակալելու երեւոյթ ունէին։

Լուկ բոլորովին խելայեղած այս տնանկալէն, թակարդն ինկած գայլի նման սկսաւ ի՛նքնապաշտպանութեան փորձեր ընել. մինչդեռ իր տասնեակ մը նաւատիները չուարած չմորած զուր ճիգեր կը թափէին զիրենք պրկող զինուորական անթափանց գիծէն դուրս փախչելու։

—Բայց կը սխալիք, ըսաւ Լուկ գերման սպային, որ Ջոկատին կը հրամայէր. կը սխալիք տէ՛ր սպայ, թիւրիմացութիւն մը պէտք է ըլլայ այս ամբողջ ճիգը կ'ըլլար համերաչխ կենսակցութիւն մը հաստատել էրկանը ու անոր պարագաներուն հետ, քանի որ յաւիտենական էր կենսակցութիւնը և ո՛և է պարագայի տակ բաժանումի հնարաւորութիւն չկար։

Հիմա սակայն դեռ չամուսնացած, դեռ Ս. Պսակի նարօտը չքաշած՝ երկու ամուսիններն ալ գիտեն որ բաժանումը չատ դժուար գործ մը չէ, հետեւաբար ամէնէն անչնչն պարագաներէն իսկ արժանապատուութեան խնդիրներ կը հանեն ու խուլ պայքար մը կ'սկսի իրենց միջեւ։ Եւ անգամ մը որ կռիւը, չափուիլը սկսաւ, ալ սէրը ի՞նչ գործ ունի հոն. արժանապատուութեան պայքարէն ետք անհաւատարմութեան ապացոյցը, Դատաստանական Խորհուրդ, բողոք, գանգատ, մէկ երկու տարի սրտաճաք և ամուսնալուծութիւն։

Հայ Եկեղեցին կ'արգիլէ քենիին հետ ամուսնանալը, որովհետեւ մեր հնաւանդ հաւատքով քենին քոյր կը դառնար քեռայրին և քրոջը հետ ամուսնանալու մեղղութիւնը ո՛չ ոք կը թոյլատրէր և ոչ ոք ալ կը զիջանէր ատանկ առաջարկ մը ուղղել։ Հիմակ սակայն մեր լայնախոհ Եկեղեցին երբ ամուսիններու իրարմէ բաժնուիլը կ'արտօնէ, ո՛ւր կը մնայ քենիին հետ ամուսնանալը որ չատ երկրորդական երրորդական կը մնայ, կ'ըսեն, մեզի այս առաջարկը ուղղողները, միշտ թուելով ընտանեկան այն անթիւ անհամար բարիքները որոնք ծագում պիտի առնեն եղեր, երբ քենիները յաջորդեն իրենց քոյրերուն։

Խնդիրը բոլորովին նոր չէ սակայն և ոչ ալ մեր Եկեղեցիին միայն յատուկ։ Ա՛զգիոյ Խորհրդարանին մէջ ալ երբեմն յուզուեցաւ՝ քենիին հետ ամուսնանալու հարցը, որուն առթիւ երկար վիճաբանութիւններ, փաստաբերութիւններ տեղի ունեցան թեր ու դէմ. ազնուապետական դասակարգը բոլորովին անհպատ կարծիք յայտնեց, մինչդեռ ժողովրդական կուսակցութիւնը խստիւ պաշտպանեց խնդիրը և այս առթիւ բազմաստորագիր հանրագրութիւն մըն ալ մատուցուեցաւ Խորհրդարանին։ Եւ սակայն խնդիրը ակադեմական հանգամանք մը միայն ունեցաւ ու Խորհրդարանը վճռական ելք մը չտուաւ անոր, մինչդեռ անգլիական գաղթականութիւններուն մէջ, Աւստրալիա և Քանատա՝ մարդ ըստ օրինի կրնայ ամուսնանալ իր քենիին հետ և ոչ ոք տեղութիւն մը կը տեսնայ ասոր մէջ։ Մեր Հայ-բողոքականներուն մէջ ալ երբեմն յուզուեցաւ այս ամուսնական հարցը և Նոյն իսկ տեսրակ մըն ալ կարդացած ըլլալ կը կարծեմ սա վերնագրով թէ՝ մարդ կրնա՞յ ամուսնանալ իր քենիին հետ, և սակայն հոն ալ նպաստաւոր ելքի մը չյանգէցաւ և այսօր ինչպէս Հռոմէական Նոյնպէս ալ Բողոքական Եկեղեցին ալ չարտօնէր այս կարգի ամուսնութիւն մը։

Եւ սակայն պէտք չէ այնչափ լաւատես ըլլալ ու հաւատալ թէ՝ երբ մարդիկ իրենց քենիներուն հետ ամուսնանան, աշխարհի ամէնէն օրինակելի ամուսնութիւնը կնքած պիտի ըլլան։ Մարդ ամուսնանալով իր հոգին չի կրնար փոխել. քենին ալ քրոջը տեղը անցնելով՝ չի կրնար դադրիլ նոյն այն քենին ըլլալէ, որ չատ մը ընտանիքներու կռուածաղին ու խոչընդոտն է երկու ամուսիններու մէջև։

Դաւառական ընտանիքները այնչափ մօտէն չեն ճանչնար քենին, քանի որ հոն սովորութիւն չկայ տուն փեսայ երթալու և աղջիկներն են ընդհանրապէս որ փեսին տունը հարս կուգան։ Պոլսոյ և ուրիշ մեծ քաղաքներու մէջ սակայն հարիւրին իննսուն՝ երիտասարդն է որ փեսայ կ'երթայ աղջկան տունը, ուր անխուսափելի կերպով իր գլխուն վերեւ կը գտնէ զոքանչն ու կողմէ։

—Բայց ո՞ւր է պարոն կառավարիչը գոչեց Լուկ, ո՞ւր է, անիկայ սպայի մը չափ տգէտ չէ ու կրնայ նախատեսել թէ ասանկ յանդգնութիւն մը քանիի՞ պիտի նստի գերման դիւանագիտութեան վրայ։

Լուկի այս զուր ճիգերուն պահուն խումբ մը մարդիկ եկան չրջապատեցին Տուտուհանն ու Լիւսիէնը ու զանոնք առաջ վարելով ճամբուն վրայ հանեցին, ետքը ստիպողական չեչտով մը։

—Շո՛ւտ, գոչեցին, չո՛ւտ, դէպի ծովային մթերանոցներուն ետին փութացէ՛ք, հոն ինքնաշարժ կառք մը կ'սպասէ ձեր երկուքին։

Տուտրհան ու Լիւսիէն որոնք անբացատրելի խնդութեամբ հանդիսատես եղած էին Լուկի ձերբակալուելուն, անմիջապէս ճամբայ ինկան, առանց այս անակնկալին պատճառը հասկնալու համար ժամանակ կորսնցնելու։ Արդէն Միս Սուրիր ճամբան աւետած էր իրենց թէ Լուկ պատուհասը պիտի գտնայ ու իրենք ալ պիտի ազատին, ուստի օգտուելով իրենց ընձեռնուած օգնութենէն ուղղուեցան դէպի մթերանոցները, որոնց կ'առաջնորդէր փոքրիկ աղջնակը Սուրիր, միշտ իրմէ անբաժան ունենալով սև յովդաներէն մին՝ Ֆրէտը։

Ի՞նչ էր սակայն Լուկի այս անմիջական ձերբակալումին ու երկու կալանաւորներուն վայրկենաբար ազատ արձակուելուն գաղտնիքը։

Երկու աղջիկները՝ կառավարչատան հրապարակէն վազելով Վօն Լաբի ապարանքը փութացած էին ուր հասած էր նաև դքսուհին։ Երեք կիները անմիջապէս հասան կառավարչին սենեակը ու ստիպողական գործի մը համար տեսակցութիւն խնդրեցին։

Վօն Լաբ չուարեցաւ, անկողնի սաւանի մը պլլուած մերկութիւնը ծածկած էր, ի՞նչպէս կարող ըլլար կին հիւրեր ընդունիլ, ուստի երբ դեռ կը տատամսէր, Սառա ամուսինը փրկելու տենչէն մղուած՝ ամէն նկատում ոգի տակ առնելով երկու աղջիկներուն հետ ներս մտաւ սենեակէն։

—Բայց կ'աղաչեմ կակազեց Վօն Լաբ...

—Տէ՛ր կառավարիչ, գոչեց դքսուհին խնդիրը այնչափ ստիպողական է և այնչափ կենսական որ ձեւակերպութիւններն ու պատշաճութիւնները իրենց նշանակութիւնը կը կորսնցնեն պահ մը. ես Տը Լաուշ Սոնաի դքսուհին եմ, իսկ օրիորդներէն մէկը Ռուս զօրապետ Լապիանոֆի ու միւսն ալ Ճարօն դեր Ծովակալ կոմս Ասահիի աղջիկն է։

(Շարունակելի)

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹՈՐԹՕՆԸ)(95)(

ՀԵՏԱՔՐՔՐԱՇԱՐԺ ՏԵՍԱՐԱՆՆԵՐ

Մեղրալուսնի Ուղեւորութիւն

ԻԴ.

ՈՒՐ ՏԻԿԻՆ ՎՕՆ ԼԱԲ Կ'ԱՐԹՆՆԱՑ

Լուկ յանկարծակիի եկաւ այս զինուորական չարժումէն, որուն ի՛նչ նպատակի ուղղուած ըլլալը չէր կրնար կռահել. պահ մը իրեն այնպէս թուեցաւ որ երկու կալանաւորները Տուտրհան ու Լիւսիէնը պաշարելու համար չարուած էին պահակազօրքերը, որոնք զինուորական պատիւներ պիտի ընծայեն իրեն։ Դեղին դիմակաւորներուն պետին այս ենթադրութիւնը չիրականացաւ սակայն, զինուորները փոխանակ Տուտրհանի ու Լիւսիէնի սպառնալու, զինքը ու իր տասը նաւագները չրջապատելու և զիրենք միայն ձերբակալելու երեւոյթ ունէին։

Լուկ բոլորովին խելայեղած այս տնանկալէն, թակարդն ինկած գայլի նման սկսաւ ի՛նքնապաշտպանութեան փորձեր ընել. մինչդեռ իր տասնեակ մը նաւատիները չուարած չմորած զուր ճիգեր կը թափէին զիրենք պրկող զինուորական անթափանց գիծէն դուրս փախչելու։

—Բայց կը սխալիք, ըսաւ Լուկ գերման սպային, որ Ջոկատին կը հրամայէր. կը սխալիք տէ՛ր սպայ, թիւրիմացութիւն մը պէտք է ըլլայ այս ամբողջ ճիգը կ'ըլլար համերաչխ կենսակցութիւն մը հաստատել էրկանը ու անոր պարագաներուն հետ, քանի որ յաւիտենական էր կենսակցութիւնը և ո՛և է պարագայի տակ բաժանումի հնարաւորութիւն չկար։

Հիմա սակայն դեռ չամուսնացած, դեռ Ս. Պսակի նարօտը չքաշած՝ երկու ամուսիններն ալ գիտեն որ բաժանումը չատ դժուար գործ մը չէ, հետեւաբար ամէնէն անչնչն պարագաներէն իսկ արժանապատուութեան խնդիրներ կը հանեն ու խուլ պայքար մը կ'սկսի իրենց միջեւ։ Եւ անգամ մը որ կռիւը, չափուիլը սկսաւ, ալ սէրը ի՞նչ գործ ունի հոն. արժանապատուութեան պայքարէն ետք անհաւատարմութեան ապացոյցը, Դատաստանական Խորհուրդ, բողոք, գանգատ, մէկ երկու տարի սրտաճաք և ամուսնալուծութիւն։

Հայ Եկեղեցին կ'արգիլէ քենիին հետ ամուսնանալը, որովհետեւ մեր հնաւանդ հաւատքով քենին քոյր կը դառնար քեռայրին և քրոջը հետ ամուսնանալու մեղղութիւնը ո՛չ ոք կը թոյլատրէր և ոչ ոք ալ կը զիջանէր ատանկ առաջարկ մը ուղղել։ Հիմակ սակայն մեր լայնախոհ Եկեղեցին երբ ամուսիններու իրարմէ բաժնուիլը կ'արտօնէ, ո՛ւր կը մնայ քենիին հետ ամուսնանալը որ չատ երկրորդական երրորդական կը մնայ, կ'ըսեն, մեզի այս առաջարկը ուղղողները, միշտ թուելով ընտանեկան այն անթիւ անհամար բարիքները որոնք ծագում պիտի առնեն եղեր, երբ քենիները յաջորդեն իրենց քոյրերուն։

Խնդիրը բոլորովին նոր չէ սակայն և ոչ ալ մեր Եկեղեցիին միայն յատուկ։ Ա՛զգիոյ Խորհրդարանին մէջ ալ երբեմն յուզուեցաւ՝ քենիին հետ ամուսնանալու հարցը, որուն առթիւ երկար վիճաբանութիւններ, փաստաբերութիւններ տեղի ունեցան թեր ու դէմ. ազնուապետական դասակարգը բոլորովին անհպատ կարծիք յայտնեց, մինչդեռ ժողովրդական կուսակցութիւնը խստիւ պաշտպանեց խնդիրը և այս առթիւ բազմաստորագիր հանրագրութիւն մըն ալ մատուցուեցաւ Խորհրդարանին։ Եւ սակայն խնդիրը ակադեմական հանգամանք մը միայն ունեցաւ ու Խորհրդարանը վճռական ելք մը չտուաւ անոր, մինչդեռ անգլիական գաղթականութիւններուն մէջ, Աւստրալիա և Քանատա՝ մարդ ըստ օրինի կրնայ ամուսնանալ իր քենիին հետ և ոչ ոք տեղութիւն մը կը տեսնայ ասոր մէջ։ Մեր Հայ-բողոքականներուն մէջ ալ երբեմն յուզուեցաւ այս ամուսնական հարցը և Նոյն իսկ տեսրակ մըն ալ կարդացած ըլլալ կը կարծեմ սա վերնագրով թէ՝ մարդ կրնա՞յ ամուսնանալ իր քենիին հետ, և սակայն հոն ալ նպաստաւոր ելքի մը չյանգէցաւ և այսօր ինչպէս Հռոմէական Նոյնպէս ալ Բողոքական Եկեղեցին ալ չարտօնէր այս կարգի ամուսնութիւն մը։

Եւ սակայն պէտք չէ այնչափ լաւատես ըլլալ ու հաւատալ թէ՝ երբ մարդիկ իրենց քենիներուն հետ ամուսնանան, աշխարհի ամէնէն օրինակելի ամուսնութիւնը կնքած պիտի ըլլան։ Մարդ ամուսնանալով իր հոգին չի կրնար փոխել. քենին ալ քրոջը տեղը անցնելով՝ չի կրնար դադրիլ նոյն այն քենին ըլլալէ, որ չատ մը ընտանիքներու կռուածաղին ու խոչընդոտն է երկու ամուսիններու մէջև։

Դաւառական ընտանիքները այնչափ մօտէն չեն ճանչնար քենին, քանի որ հոն սովորութիւն չկայ տուն փեսայ երթալու և աղջիկներն են ընդհանրապէս որ փեսին տունը հարս կուգան։ Պոլսոյ և ուրիշ մեծ քաղաքներու մէջ սակայն հարիւրին իննսուն՝ երիտասարդն է որ փեսայ կ'երթայ աղջկան տունը, ուր անխուսափելի կերպով իր գլխուն վերեւ կը գտնէ զոքանչն ու

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԵԿԵՂԵՑԻԻՆ ՊԱՑՔՍԱՐԸ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԷՋ. — Կառավարութիւնը Բ. օր Երեսփ. ժողովին ներկայացուց ծանուցեալ օրինագիծը, որով՝ Եկեղեցին ազատ կը կացուցուի իր հաւաքումները աշխարհային իշխանութեանց ծանուցանելու պարտականութենէն։ Քլէմանսօ և Պուրան այս օրինագիծը, որ մէկ յօդուածէ միայն կը բաղկանայ, երկարօրէն պաշտպանեցին յանձնաժողովին մէջ։ Կրօնական հաւաքումներուն համար եկեղեցականները անհրաժեշտ կերպով բռնադատուած պիտի չըլլան Պետութեան իմաց տալու զանոնք, մինչդեռ ասկէց առաջ պարտաւորուած կը համարուէին իրրև հետեւանք Եկեղեցիին և Պետութեան բաժանման։ Նոր օրէնքին արդիւնքը սա՛ պիտի ըլլայ որ ա՛յն քահանաները՝ որոնք իրենց յօժարութեամբ արարողական հաւաքումները կառավարութեան իմաց չտան, հանդատեան թոյլի իրաւունք ունենալէ պիտի չդադրին, այլ Բաժանման Օրէնքին միւս տրամադրութեան հակառակ չարժողները պիտի չունենան հանդատեան թոյլի իրաւունք։ Կառավարութիւնը այս կերպով կը վերցնէ Պապին կասկածը Բաժանման Օրէնքին դէմ, և կ'ուզէ ցոյց տալ թէ ինք այդ օրէնքով նպատակ չունի արգելք ըլլալ կրօնական արարողութեանց և վէճ չի փնտռեր Վատիկանի հետ։ Բայց յայտնի է թէ կառավարութիւնը ասով միտքերը հանդարտեցնելու նպատակ ունի, նաև բաժանումը գործադրելու։

ԱՆԿՈՒՄ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՌԱՆԹԻՆ.

—Ֆրանսական ռանթին անկումը կը վերագրուի ռանթի տէրերուն ա՛յն երկիւղին թէ եկամուտի տուրքին ծանուցեալ օրինագիծին պատճառաւ ռանթը կընայ իյնալ։ Ելմտական նախարար Բայեօ ծանուցած է արդէն թէ ի մօտոյ Խորհրդարանին պիտի ներկայացնէ զայն։ Ֆրանսական ռանթին անկումը յաճախ իբրեւ քաղաքական պայքարի միջոց մը գործածուած է։ Նախարար Բայեօ յայտարարած է թէ միեւնոյն ժամանակ միջոցներ պիտի գտնէ ռանթին անկումը արգիլելու համար։ Ռուսա-սեւճաբոնական պատերազմին սկիզբը փոխանակագրի միջնորդները ֆրանսական Ռանթին անկումը ի նպաստ ռուսական ռանթին գործածեցին։ Ուստի հիմակ ալ Բայեոյի ուշադրութիւնը կը դարձուի փոխանակագրի միջնորդներուն վրայ որպէս զի ռանթին անկումը առաջ բերելու համար անոնց հնարքները արգիլուին։

ԱՁՂԱՆՍՏԱՆԻ ԷՄԻՐԸ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ.— ՎԱԳՐՈՐՍՈՒԹԻՒՆ.—

Էմիրը աչքէ անցուց Կվալիօրի զօրքերը, որոնք կը բաղկանային երկու վաշտ թնդանօթաձիգ հրետանիէ, մէկ դաշտային և մէկ փղային հրետանիէ, երեք զօրագունդ հեծելագունդէ, և չորս հետեւակ զօրագունդերէ, ու մէկ գումարտակ ամրաշէն ու ականաձիր զօրքերէ։ Ն. Վեհափառութիւն զօրավարի ծիրանեգոյն համազգեստ կը կրէր, և զինուորական բարեւը ընդունեց իր սեփական թուխ ձիուն վրայ նստած, զոր ինք իրեն հետ բերած է Աֆղանստանէն։ Օգը սքանչելի էր։ Զօրանդէսէն վերջ Սինտիա Մահարաճան առաջ գալով երիցս հուրրա գոչեց Էմիրին համար, զոր Մահարաճային վարած զօրքերը կրկնեցին։ Էմիրը յետոյ չնորհաւորեց վերին հրամատարը զօրանդէսին պատուականութեան համար։ Էմիրը զօրանդէսի վայրէն հեռացաւ իր օթօմոպիլով, զոր հիմա ամէն առիթներու մէջ կը գործածէ, նկատելով որ այդ հեռաւոր վայրերուն մէջ ձիու կառքի մէջ ճամբորդութիւնը ժամանակի կորուստ է։ Ապարանքէն դուրս ուղեւորութիւնը առիթ ընծայեց արեւելեան շնչախարիկ չքեղութեան, զոր վայելեց երբեմն Կալլէսի իշխանը Կվալիոր այցելած ատեն։ Ամբողջ ճամբուն երկայնքը շարուած էին Մահարաճային աւատական թիկնապահները կրելով բազմատեսակ նկարչագեղ համազգեստներ և ամենահին ոճով նկարէն զէնքեր, հովանոցներ և դրօշներ։ Ճամբուն երկայնքը շարուած էին նաեւ հիանալի և խրոխտ փիղեր իրենց թանկագին տարազներով, ոսկի և արծաթ սպաներով հանդերձուած երիվարներ։ Ամբողջ տեսարանը գոյներու վառվռուն համադրութիւն մըն էր, և Էմիրին վրայ կ'ազդէր հնդիկ իշխաններուն մեծափարթամ կաց ու դիրքը։ Կէս օրէ վերջ վագրորսութիւնը տեղի ունեցաւ։ Կը մասնակցէին Էմիրը, Սինտիա Մահարաճան, Սըր Հէնրի Մաքմահոն, Մանչէսթրի դուքսը, և քանի մը Աֆղան Սէրտարներ, և Բրիտանացի սպաներ։ Երկու վագրեր սպանուեցան, մին զարկաւ անձամբ Էմիրը, և միւսը հազարապետ Վիթթօր Պրուք։ Երեկոյին Սինտիա Մահարաճան չքեղ հացկերոյթ մը տուաւ։ Տիկիններ ներկայ չէին։ Մահարաճան Լտուարտ Թագաւորին կեանքին բաժակ առաջարկելէ վերջ, հետեւեալը ըսաւ Էմիրին համար.— Վեհափառ Տէ՛ր, Տէր իմ դուքս, սէրտարներ, պարոններ.— Այս մաղթանքը ընելով այս իրիկուն, վստահ եմ թէ սիրով պիտի լսէք դասական լեզուէն ըրած հետեւեալ մէջբերումս.— «Հաճելի է ժամանակը և երջանիկ է առիթը երբ բարեկամ մը ուրիշ բարեկամի մը հետ կը գտնուի։ Ամենայերմ գոհունակութեամբ և խնդութեամբ բարի գալուստ կը մաղթեմ Էմիրին, Կվալիօրի մայրաքաղաքին և Պետութեան մէջ։ Կը յուսամ թէ երբ Ն. Վեհափառութիւն իր երկիրը դառնայ հաճելի յիշատակներ պիտի տանի այս երկրին մէջ իր կարճատեւ բնակութենէն։ Իմ կողմէ կ'ըզգամ թէ յիշատակելի և պատմական առիթ մըն է ասիկա, և երախտապարտ եմ որ Հնդկաստանի բնիկ գեղապետերուն մէջ իմ բացառիկ առանձնաշնորհումս եղաւ Ձեր Վեհափառութեան այցելութեան պատիւը ունենալու։ Կը խնդրեմ որ ամէնքդ ալ ոտք ելնէք և մաղթեք մեր հուսկաւոր հիւրին բարեկեցութիւն։»

Էմիրը պատասխանելով, ըսաւ.— «Բարեկամնե՛ր, երախտապարտ եմ հնդկական կառավարութեան որ առիթ ընծայեց ինծի այցելելու Մահարաճա Սինտիային Պետութեան երկիրը։ Ըստ ամենայնի կը գնահատեմ Ն. Բարձրութեան բարեսրտութիւնը և անահման հիւրընկալութիւնը։

ՏԻՊԱՐ ԱՂՋԻԿՆԵՐԸ ՈՐՈ՞ՆՔ ԵՆ.

— Տէյլի Թէլէկրաֆի Կանանց Բաժնին մէջ հետեւեալը կը կարդանք.— Տակաւին բարեմիտ մարդիկ կան որոնք ա՛նպէս կը կարծեն թէ սկզբնական մեղքէն մնացած է աղջկան մը փափաքը իր իսկ աշխատութեա՛ր իր հացը ճարելու։ Կ'ենթադրուի թէ փոխանակ տունը նստած մանելով գոհ ըլլալու, դրամ չհելու համար մեծ քաղաքներ կամ արտասահման երթալու փափաքը յեղյեղուկ և այլանդակ կեանք մը վարելու տենչն է, փոխանակ ընտանեկան վայելուչ կեանքին։ Անշուշտ քիչ չատ հիմնաւորը է ասիկա, բայց մեծ մասամբ սխալ։ Կան դժգոհ աղջիկներ որոնք մայրաքաղաք կը վազեն, որովհետեւ անիկա աւելի զբօսալից է քան խոհանոցը, փայտանոցը և ասեղը, և ուր առնուած չարաթական թոշակը կը ծախսուի ո՛չ թէ իրենք զիրենք կերակրելու, այլ նուրբ և գունաւոր զգեստներու համար։

Թերեւս հարկ է ցա՛ւ յայտնել այսպիսի դժգոհ աղջիկներու գոյութեան վրայ։ Եթէ աղջիկ մը իրեն համար չահեկանութիւնը կեդրոնացնէ փափուկ զգեստներու, պարերու և թատրոններու վրայ, ցոյց կուտայ թէ իր միտքը չատ խեղճ բան մըն է։ Ո՛չ մէկ ողջամիտ մարդ պիտի գովէ կեանքը զրօսանքով անցընող այսպիսի աղջիկ մը։ Միևնոյն ժամանակ մեր քննադատութեանց մէջ չափաւորութիւն մը պահելու է։ Պարզապէս ծիծաղելի է երեմիական ողբեր հիւսել տիպար կնոջ կորսուած իտէալին վրայ, անոր համար որ աղջիկներէն ոմանք կը սիրեն իրենք իրենց ձեռքով վաստկիլ իրենց զրպանի դրամը։ Եթէ կը սպասէք որ երիտասարդ միտքը—արու կամ էգ—զուարթ ժամանակ մը անցնելու պատեհութենէն ինքզինքը հեռացնէ, չափազանց լաւատես եղած կ'ըլլաք, և չատ յուսախաբ պիտի ըլլաք։ Բանաւոր չէ, նոյն իսկ փափաքելի ալ չէ որ աղջիկները խոհանոցին մէջ ջնջող ըլլան։ Եթէ անոնք իրենց դրամը փափուկ զգեստներու համար կը ծախսեն, և չափահաներուն նեբրած ճաշակէն աւելի չատ կեղծ ադամանդ կը կրեն, հարկ չկայ իրբեւ չարագործ ամբաստանել զանոնք, կամ իրբեւ պակասամիտ։ Մեզմէ չատերը քիչ մարդիկ կը ճանչնան որ բոլորովին խելացի ըլլան իրենց քսան տարեկան հասակին, և ասոնք ալ հաճոյասէր չըլլալու պայմանաւ։

Ոմանք կը թելադրեն որ դրամ չահող աղջիկներուն հաճոյքները սահմանափակելու համար, հայրերը և մայրերը թոշակարեն որ իրենց աղջիկները պաշտօնի մտնեն ա՛յն ատեն միայն եթէ վճարուած դրամը բաւէ համեստ հանգստաւէտութեան մը մէջ պահելու զանոնք։ Բայց ասիկա դժուար սացուածք մըն է։ Թոշակը ի՞նչպէս պիտի հաշուուի։ Վերջին ծայր անխոհեմութիւն է ասոր համար հաստատուն կանոն մը սահմանել։ Սակայն տարակոյս չկայ որ գործաւոր կնոջ վիճակը աւելի կը դժուարանայ ցորչափ աւելնայ իր գործը կատարելու պարտաւոր աղջիկներուն թիւը, որոնք քիչ թոշակով ալ աշխատելու տրամադիր են։ Ասիկա նախանձելի կեանք մը չէ, ի՞նչ պիտի ըլլայ վիճակը քառասունոց կնոջ, որ աշխարհի մէջ միս մինակ է, հաղիւ կ'ապրի իր առած թոշակովը առանց ոեւէ խնայողութիւն ընելու, և, եթէ բան մը պատահի, ուրիշ գործ գտնելու ոեւէ հաւանականութիւն չունի։ Այս պարագաները կ'արժէ նկատողութեան առնել տասնըվեց տարեկան աղջիկներուն բանաւոր հաճոյքներուն չափ միայն գործ գտնելու խանդավառութենէն առաջ։

Բայց այս մասին ալ լուրջ գտնուինք և անգործներու նեղութիւնները նկարագրած ատեն չափազանցութեան չերթանք։ Աշխարհի մէջ միտնակ եմ ըսելով գործ փնտռող կիներուն մէկ մասին դժբախտութեան պաճառը իրենց անհատականութիւնն է, որ արդարեւ տեսակ մը հիւանդութիւն դարձած է։ Այսպիսիներէն չատերը իրենց յամառութեան և ինքնահաւանութեան պատիժը կը կրեն։ Զեն գոհանար ժամուն տուած նուէրներով, բարեգործական հաստատութեանց նպաստներով, և անոնց կողմէ պատուիրուած աշխատութիւնները յանձն չեն առներ և աչքերնին դուրսը կ'ըլլայ, չատ վաստկելու տենչով, թող որ չարաչար և անխընայ կ'աշխատցնեն զիրենք այդ պարագային, և անդին իրենցմէ պահանջուած սակաւիկ աշխատութիւնը կատարելու կը դժկամակին։

ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐՈՒՆ ՀԱՆԴԷՊ.—

Աւստրալիա բնակող բարեկամէ մը բարոյական պատմութիւն մը կ'ուղայ։ Աղջիկ մը կար որ Հակոտնէից անառներուն կեանքին փառքերուն վրայ տարածուած զրոյներէն շլանալով, Ամերիկայէն մեկնեցաւ փառաւոր կացութիւն մը փնտռելու համար։ Իր թափառումներուն միջոցին օր մը տեսաւ որ կով մը խրամի մը մէջ իյնալով եղջիւրներէն կախուած է։ Խեղճ կենդանին ծարաւահիւծ լեզուն ցոյց կուտար թէ բաւական ատենէ ի վեր այդ կացութեան մէջ կը գտնուէր։ Ուստի հարցուց Պ. Ոնոփրիոս Պաղպաղակեան։

—Կը մտածեմ որ ...

—Վա՛յ ղ անցիր մտածելէ... եթէ չատ մտածես, չես կարգուիր։

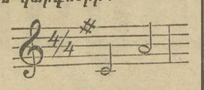

Օրուան Յայտագիրը

PROGRAMME DU JOUR

Շաբաթ, 13/26 Յունվար
Կիրակի, 14/27 »

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ.—
Դադար։

ԱՄՓԻԹԱՏՐՈՆ ԲԸԹԻ ՇԱՆ.—
Դադար։

ՇԱՀԱՅԱՏԻՐ-ՊԱՇԻՒՐ ՄԵԾ ԹԱՏՐՈՆԸ.
Մնակեան Թատերախումբ
ՅՈՐԵԿՈՅԹ.

ՕՏԷՈ.—
Պարահանդէս.
Կիրակի՝ Տիկ. Վէրոնիի յունական խումբ.—ՅՈՐԵԿՈՅԹ և ԵՐԵԿՈՅԹ

ՎԱԳԻԹԷ.—
Հասան էֆ.ի զաւեշտախումբ
ՅՈՐԵԿՈՅԹ և ԵՐԵԿՈՅԹ.

ԻՆՆԻՕՆ.—
Դադար։

ԲԷՐԳԱԼԱՆ.—
Դադար։
Կիրակի՝ ցորեկոյթ ի նպաստ Ժէրմանօ-Խորայէլիդ եղբայրսիրութեան։

ՔՐՈՆԻԿ

ՄՈՒՇԵՂ ԵՊՍԿ.Ի ՇԻՇԱՂԵԼԻ ՃԻԳԵՐԸ

Խեղճ Մուշեղ եպիսկոպոս։ Ինք որ այնչափ վարպետ դարձուածքներով ու գերմարդկային ճիգերով ձեռք անցուց եպիսկոպոսական ատիճանը, հիմա ալ ստիպուած է ծիծաղելի ճիգեր ու փորձեր ընել անպատճառ Պոլսոյ մէջ չաթալ-թագով պատարագելու և իբրեւ եպիսկոպոս ճանչցուելու արտօնութիւն ձեռք բերելու Կեդրոնական Կրօն. Ժողովէն որ նկատի առնելով եպիսկոպոսանալու համար անոր սարքած հերիկները, արգիլեց զայն իբրեւ եպիսկոպոս պաշտօնավարելէ Կիլիկիոյ թեմերէն դուրս։ Խեղճ Մուշեղ վրդ. կամ թէ խաթեր համար եպիսկոպոս ըսենք, ինք որ այնչափ երես առած, այնչափ չփացած էր և ամէն բերնին եկածը կը ժայթքէր թէ՛ գրաւոր և թէ՛ բերանացի կերպով ու միչտ անպատիվ կը մնար, ինք որ ամուսնալուծումներու փաստաբանութիւնը կը ստանձնէր և կը յաջողէր նպաստաւոր պայմաններու մէջ արդիւնաւորել ստանձնած փոխանորդութիւնները, հիմա չի կրնար խելք հասցնել Կրօն. Ժողովին իր գէմ արձակած վճիռին ու երես ելած տղու ձեւերով նամակներ կը գրէ Կրօն. Ժողովի ատենապետին ու այս կամ այն անդամներուն, մերթ գծնելով, մերթ սպառնալով, մերթ հայհոյելով և անպատկառ լեզուի ու գծնոտ ոճի տիպար մը պարզելով։ Երկու խօսքին մէկ իր նամակներուն մէջ կ'ըսէ թէ ինք հետամուտ չէ չաթալ-թագի ու եպիսկոպոսի և տասը անգամ կրկնելէ ետք այս հատուածը, վարն ալ սա եզրակացութեան կը յանգի թէ քանի որ ուրիշ եպիսկոպոսներ կը կրեն այդ պատուազգեստները, գոնէ գթան, իր երիտասարդութեան վրայ մեղքնան, ու իրեն ալ չզլանան այդ պատիւը։ Ամէնէն ետքն ալ, միչտ չփացած տղու նաղանքով, կը սպառնայ թէ Կրօն. Ժողովը զլանայ կամ չզլանայ, ինք միջոցը գիտէ անոնցմով պէնուելու, զանոնք գործածելու և իբրեւ եպիսկոպոս ներկայանալու Պոլսոյ եկեղեցիներուն մէջ։

Կրօն. Ժողովը եթէ ասկէ առաջ չէր գիտեր Մուշեղ Եպս.ի հոգին, գոնէ իրեն ուղղուած այս նամակին անպատկառ լեզուէն ու ամէնէն խեռ աշխարհականի մը բերնին չվայլող ոճէն ու բացատրութիւններէն անշուշտ լիուլի հասկցած է թէ նորապսակ եպիսկոպոսը ի՛նչ ապրանք է և թէ ինչ մեծ բ ռիք ըրած է ինք անոր պաշտօնավարութիւնը Կիլիկիոյ մէջ միայն սահմանափակելով։

ԳԱՀԱՆԱՑԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

Քահանաներու դէմ դժգոհութիւնը կ'երեւի թէ վերջ չպիտի գտնէ։ Անոնք ամէն առթիւ անպատճառ ընթացք մը ունին որ քննադատութեան կ'արժանանայ։ Այս անգամ Սամաթիոյ քահանաներուն դէմ է որ կ'ուղղուին թաղեցիներուն գանգատները։ Սամաթիոյ եօթը քահանաները որոնք ժամագիր եղածի պէս կը հաւաքուին մեռելական հանդէսի մը, երեք օր է որ մէկտեղը չկան և Ս. Դէորգ եկեղեցիին մէջ երեք օր է որ ժամերգութիւն չի կատարուիր։ Ոչ իսկ ժամրար քահանայ կը մնայ եկեղեցին։ Ասիկա անշուշտ զեղծում մըն է, որ իր արդարացուցիչ կողմը չունի բնաւ։ Քահանաները առտու և իրիկուն մէյմէկ ժամ արարութիւն պիտի կատարեն։ Երբ այսչափ դիւրին գործի մը մէջ թերանան, ալ ո՞ւր կը մնայ իրենց պաշտօնին գերակշռութիւնը և խղճմտութիւնը։ Մանաւանդ որ, երբ ասանկ օրերու մէջ իրենց պաշտօնին գլուխը չեն գտնուիր, ոմանք իրենց տունները կը փակուին և ոմանք հոս հոն կը թափառին, իրենց ընթացքը կատարելապէս գայթակղական կը դառնայ։ Զի հակառակուիր թէ ինչո՞ւ։ Սամաթիոյ քահանաները եկեղեցի չեն յաճախեր քանի օրէ ի վեր և եկեղեցին թէ՛ առանց ժամարարի և թէ առանց արարողութեան կը մնայ։ Պատ. Փոխանորդ Սրբազանը որ Սամաթիոյ պատուակալ քարոզիչն է, հարկաւ իմացած է քահանաներու այս օրինազանց ընթացքը, և վստահ ենք որ Պատրիարքարանի կողմէ հարկ եղած կարգադրութիւնը պիտի ըլլայ պատասխանատուներուն մասին։

ԸՆԴՀ. ՀԱՅՈՑ Ս. Հայրապետին անուան տարեդարձը ըլլալով երկուշաբթի օր, Ս. Պատրիարք Հայրը յընորհաւորական հեռագիր մը կ'ուղղէ Էջմիածին Ն. Ս. Օծութեան։ Այս առթիւ Ս. Պատրիարք Հայրը չնորհաւորական քառթեր կը ղրկէ նաև Սկիւտար Ս Խաչի քարոզիչ Տ. Մկրտիչ Արքեպս.ի, Մկրտիչ էֆ. Լեսլեանի, Մկրտիչ էֆ. Ասասեանի, Կարապետ էֆ. Խաչատուրեանի, Մկրտիչ էֆ. Մելիքեանի, Կարապետ էֆ. Թանթարունեանի և այլ ծանօթ ազգայիններու։

ԸՆԴՀ. ՀԱՅՈՑ Ս. Հայրապետը Ֆէսթիվալէնի Թաղ. Խորհրդոյ առաջարկութեան վրայ Լանջախաչ չնորհած է տեղւոյն Տ. Արիստակէս քհ. Ֆէսլեանի։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը ցաւակցական գիր մը գրած է Խարբերդի Վսեմ. կուսակալին՝ որդւոյն մահուան առթիւ։ Այս գիրը ղրկուեցաւ տեղւոյն Առաջնորդին, մատուցուելու համար Ն. Վսեմութեան։

ՄԱՅՐ ԱԹՈՌՈՑ կրօնական ամսագիրը՝ Arwaras, որ մէկ քանի ամիսէ ի վեր չէր հրատարակուեր, ի մօտոյ լոյս պիտի տեսնէ Ս. Հայրապետէն կարգուած նոր խմբագրութեամբ մը։ Նոյնպէս Տ. Գիւտ Աւագ քհ. Աղանեանցի հրատարակած Լուսայ կրօնական, գրական և բանասիրական հանդէսը, որ հմուտ եկեղեցականին հիւանդութեան պատճառաւ չէր հրատարակուեր, մէկ քանի չաբաթէն դարձեալ պիտի հրատարակուի, ինչպէս ծանուցած է Տ. Գիւտ քհ.ի աղջիկը Օր. Նուարդ, որ ուսեալ և զարգացեալ գրագիտուհի մըն է և իր հօր գրական աշխատութեանց գործակիցը։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ հաչւոց քննիչ Ցանձնաժողովը երկուշաբթի օր նիստ գումարեց Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ ի ներկայութեան Գրիգոր Խարեան, Գէորգ Ասլանեան և Միհրան Սեթեան էֆէնտիներու։ Ցանձնաժողովը զբաղեցաւ դարձեալ տեղեկագրի խնդրով և որոշեց երկուշաբթի օր ևս գումարուելով վերջնական կարգադրութիւնը ընել և տեղեկագիրը ներկայացնել Խառն Ժողովին։

ԳՈՒՐԳԱՆ ՊԱՅՐԱՄԻ տօնին առթիւ Գում Գաբուի դուրսի Թաղ. Խորհուրդին գիւանը ընկերակցութեամբ մուխթար Շահին էֆ. Գասպարեանի, առջի օր չնորհաւորական այցելութիւն տուաւ Գում Գաբուի ոստիկանապետ Եուսուֆ Ճէմալ պէյի։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը հրաւիրուած էր թէեւ վաղը նախագահելու Ազգ. Հիւանդանոցի Ս. Փրկիչ եկեղեցիին արարողութիւններուն և հանգուցեալ Տիգրան էֆ. Դարակէօզեանի յիշատակին կատարելի հոգեհանգստեան, սակայն խստաչունչ օդին պատճառաւ յետաձգուած է այս եկեղեցի. արարողութիւնը։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԸ փակ է այսօր Անուանակոչութեան տօնին պատճառաւ։

ԹՈՒՄԻԿ էֆ. ՍՈՒՐԷՆԵԱՆ Սկիւտարի Թաղ. Խորհրդոյ անդամակցութենէն իր հրաժարականը մատուցած է Պատրիարքարան, մէջ բերելով իր անձնական զբաղումներուն առատութիւնը։

ԳԱՆՏԻԱՑԷՆ Տ. Գէորգ քհ. Հիւրմիզեան Պատրիարքարան ուղղած նամակով մը կը յայտնէ թէ, իր կարգ մը առնելիքները գանձելէ վերջ պիտի մեկնի նոյն տեղէն, քանի որ իր տեղ որոշուած Տ. Սահակ քհ. Մինասեանը արդէն Դանտիա հասած է։

ԹՇՈՒԱՌՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԳՈՒՌ.— Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյն չրջափակին մէջ սրտառուչ տեսարան մը պարզուեցաւ նախընթաց օր։

Երբեմնի դերասան և թատերագիր Թոմասոս Սէյէֆճեանի խեղանդամ զաւակը ու ընտանիքները Ֆէրիգիւղի մէկ անկիւնը, խարխուլ խրճիթի մը մէջ յեսին ծայր չքաւորութեան մատնուած ինկած էին անօթի ծարաւ անկողին, և անոնց թշուառ մայրը տանը դուռը ելած՝ տխուր ու մտախոհ կը մտածէր, չգիտնալով ի՞նչպէս դարման տանիլ այս թշուառութեան։

Ընտանիքին բաղդէն, նոյն պահուն անկէ կ'անցնէր Տ. Մարկոս Վ. Գարագաշեան, զոր երբ տեսաւ թշուառ կինը անոր քղանցքներուն փարելով՝

«Ամա՛ն Հայր Սուրբ, թախանձեց, երեք զաւակներովս անօթի ծարաւ մնացած ենք այս ցրտուն, ամա՛ն Հա՛յր Սուրբ փրկեցէք մեզի։»

Վարդապետը բոլորովին յուզուած այս տեսարանէն, Երրորդութեան եկեղեցին եկաւ և տխուր չեչտերով նկարագրեց վաղեմի արուեստագէտին ընտանիքին յեսին թշուառութիւնը։

Ներկայ գտնուող քահանաներ ու աշխարհականներ փղձկեցան և անմիջական կերպով՝ 65-70 ղրուշի չափ դրամ հաւաքելով իրենց մէջ, ընդհանուր հասցուցին զրկեալներուն։

Եւ սակայն թշուառութիւնը ա՛ն-չափ մեծ է խեղճ ընտանիքին որ, 70 դահեկանի նպաստը ամէնէն պզտիկ պէտք մը անգամ չկրնար դարմանել։

Վստահ ենք որ Բերայի առատաձեռն ու զգայուն ազգայինները պիտի փութան սատարել ո՛չ միայն այս արուեստագէտին ընտանիքին և այլ նաև ամէն անոնց որոնք նպաստի կը կարօտին այս ցրտաչունչ օրերուն մէջ։

ՍԱՄԱԹԻՈՅ ԱՂՔԱՏՆԵՐԸ

Ինչպէս յայտնի է, Սամաթիա միչտ արհեստաւորներու, գործաւորներու յատուկ թաղ մը եղած է մեծ մասամբ, ուր այր և կին, մանչ ու աղջիկ հաւաքաբար կ'աշխատին, և օրէ վաստկելով օրէ կուտեն։ Արդ, Ծննդեան տօնէն ի վեր, տիրող ձիւնին, ցուրտին պատճառաւ գործերը բոլորովին դադրած են, և պարկեչտ ու համեստ ընտանիքներ, որոնք իրենց լուման չէին խնայեր Աղքատախնամին, հիմա ամրչնալով, քաչուելով կուգան կը յայտարարեն թէ ածուխ չունին, հաց չունին, և անտանելի դժուարութիւն կը քաչեն սա մէկ քանի օրերը անցընելու համար մինչեւ որ գործերը բացուին։ Շատեր թեթեւ հիւանդութիւններու ալ ենթարկուած են ցուրտէն, և կը վախցուի որ եթէ տնունդի, ապրուստի և ածուխի պակասութիւն ըլլայ, խեղճերուն հիւանդութիւնը ծանր հանգամանք մը առնէ։ Աղքատախնամը թէև Ծնունդի և Կաղանդի առթիւ 10,000 օխա ածուխ բաժնեց կարօտներուն, սակայն ցուրտը այնքան չատ որ տրուած նպաստը աղ-պղպեղ անգամ չի կրնար ըլլալ։ Աղքատախնամը գործին ստիպողականութիւնը նկատի առնելով թէև ճար ճարակ ըրաւ, նորէն դրամ հանեց մէջտեղ, սակայն ան ալ անբաւական է քանի որ պէտքը յարաճուն է։ Սամաթիան ծնունդ տուած է հրապարակի վրայ անուն ունեցող բազմաթիւ ընտանիքներու, որոնք այսօր կը փայլին առեւտրական, սեղանաւորական, բժշկական, փաստաբանական և այլ հրապարակներու վրայ։ Այս անձնաւորութիւնները մեծ մարդասիրութիւն մը ըրած պիտի ըլլան եթէ յիշեն իրենց ծննդավայրին աղքատ գործաւորները և իրենց երբեմնի դրացիները որոնց հետ միեւնոյն տաճարին մէջ կ'աղօթէին և միեւնոյն օդը կը չնչէին։ Տեւական բան մը չէ պահանջուածը, առժամանակեայ թեթեւացում մը ձմրան անգործութեանը պատճառած անձկութեան։ Բարեբէրներ երախտապարտ կը թողուն Սամաթիոյ Աղքատախնամը, եթէ իրենց նպաստները անյապաղ իրեն փութացնեն։

ՄՍԵՐԵԱՆ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

Այս ամսուն Իւնիոն Ֆրանսէզի սրահներուն մէջ տեղի պիտի ունենայ հանրածանօթ ջութակահար և երգահան Հարոն էֆ. Մսերեանի նուագահանդէսը։ Ցարգելի արուեստագէտը հիմակուընէ իսկ մեծամեծ պատրաստութիւններ կը տեսնէ հաճելի ժամանց մը ընծայելու համար բոլոր այն գեղարուեստասէրներուն, որոնք հաճոյքը պիտի ունենան նոյն օրը ներկայ գտնուելու և ծափահարելու երիտասարդ արուեստագէտին յաջողակութիւնը։ Այս առթիւ կարգադիր Ցանձնախումբը մը կազմուած է ծանօթ և գեղարուեստասէր անձնաւորութիւններէ, պատուակալ նախագահութեամբ Վսեմ. Գրիգոր Խան Շամտանճեանի։ Կը յուսանք թէ երիտասարդ ջութակահարին կազմակերպած այս նուագահանդէսը փայլուն յաջողութիւն մը և միեւնոյն ատեն մեծ ընդունելութիւն մը պիտի գտնէ մեր երաժշտասէր դասակարգէն, ինչ որ քաջալերութիւն մը պիտի ըլլայ Հարոն էֆ. Մսերեանի։

ԱՐՁԱԳԱՆԳ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ.—

Բերայի մէջ չորեքչաբթի գիշեր խնդիր էր եղած թէ Մնակեան Թատերախումբը պիտի տա՞յ իր չաբաթական երեկոյթը այս ցուրտին, երբ ամէն թատրոն կը գոցէր իր դռները։

—Մնակեան այս գիշեր պիտի խաղա՞յ, կը հարցնէին թատրոնին տոմսակավաճառին։

—Հարկա՛ւ պիտի խաղայ, կը պատասխանէր Պ. Անաթաս որ ինք ալ չէր գիտեր թէ ի՞նչպէս պիտի խաղար։

Բայց՝ իրիկուան՝ թատրոնին լոյսերը և վառարանները ամբողջովին վառուած էին, թէեւ թատերախումբին միայն կէսը կրցած էր Գատրգիւղէն վար իջնել, որովհետեւ վերջին չոգենաւը չէր բաներ։

Դերասանները չուարած էին և կը մտածէին թէ ինչ պիտի ընեն։

—Պիտի խաղա՞նք, հարցուցին Մնակեանի։

—Հարկաւ պիտի խաղանք, պատասխանեց վարպետը։

—Բայց, ի՞նչպէս, դերերուն բուն տէրերը հոս չեն։

—Սա՛ բիւրեղ ինծի բերէք նայիմ։ Ու Մնակեան բիւրեղ ձեռքը առնելով՝ քիչ վերջը ոտք ելաւ.

—Օն, փորձի սկսի՞նք։

Մէկ-երկու ժամուան մէջ՝ նոյն գիշերուան թատերախաղը ներկայացուելիք վիճակի մը մէջ էր արդէն, և թատերախաղը փոխելու պէտք չէր մնար։

Սակայն եղածը ճշմարիտ tour de force մըն էր, մանաւանդ Տիկին Քնարին ըրածը, որ խաղին գլխաւոր դերը ներկայացուց աքանչելի կերպով՝ գրեթէ առանց փորձի և միմիայն մէկ անգամ կարդալով։

Նկատելով օդին սարսափելիութիւնը, բազմութիւնը բաւական գոհացուցիչ էր և թատերախումբը խիստ գոհ մնաց իր տարած գեղարուեստական այս յաջողութենէն։

— Երկուշաբթի գիշեր կ'աւարտի Մնակեան թատերախումբին Վարիէթէի թատրոնը տուած ներկայացումներու շարքը։ Այս սեռին փակելու և հաճելի տպաւորութիւն մը ձգելու համար հասարակութեան վրայ, որ ձեռքէն եկածին չափ գնահատեց սոյն թատերախումբը, նոյն գիշերը պիտի ներկայացուի, ընդհանուր փափաքին համաձայն, օրուան մեծագոյն յաջողութիւնը, Տիկին Մօնկոսհն, կատակախաղ 3 վարագոյր՝ Պ. Պ. Ռաուլ Թօչէէ և Էրնէսդ Պլիմէ, ինչպէս նաեւ մէկ արարնոց զաւեշտ մը՝ Քառասունուքը օխանոց գլխու փորձանքը, որով պիտի սկսուի ներկայացումին։

—Կը լսենք որ Մնակեան էֆ. աւարտած է թարգմանութիւնը Զիւտէրմանի հռչակաւոր բիէսին, Պաշիւր. որ պիտի ներկայացուի ի մօտոյ։ Կը չնորհաւորենք Մնակեանը իր այս թարգմանութեան համար։

—

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐ.—

Փեսացու մը՝ հարսնիքին առտուն կը մտմտար։

—Ի՞նչ ունիս, ինչո՞ւ տխուր ես,

ՍՐՄԱ
Մանգ
նութեան
առածի
ցած են,
պէնտքի
մանանչ
տակ կ'ու
բեւոր
մանան
տակ կ'ու
բեւոր
Թիւնը
մանը։
Առանց
պէնտքի
մը պիտի
ցնցէ Կ
Տ. Մարկ
Հայ բա
հաճէր ա
բաղդաւ
Բոլոր
չրջանակ
Թիւններ
Բէրբէրան
Հայ Սուրբ
Ս. Հայրա
Ս. Հայրա
Ս. Հայրա

ՍՐՄԱՇԵԱՆ ԲԱՌԱՐԱՆ
ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

Մանզումէ, որուն տոմսային գրականութեան մասուցած ծառայութիւնները առածի պէս ճշմարտութեան կարգ անցած են, այս անգամ ալ ամենակարևոր պէտքի մը, Հայ լեզուի լիակատար բառարանի մը անհրաժեշտութիւնը մատնանշելով Արմաշանեներու ձեռքին տակ կ'ուզէ լրացած տեսնել այդ կարեւորագոյն պէտքը, որ մեր նոր գրականութեան համար ալ նոր դարագլուխ մը պիտի ըլլայ և որ մեզի պիտի դիւրացնէ գրաբար լեզուի հասկացողութիւնը և ճշդէ աշխարհաբարի սահմանը։

Առանց երկար խօսելու այդ տեսակ պէտքի մը վրայ, մենք խոնարհաբար պիտի առաջարկենք Ն. Սրբազնութիւն Տ. Մաղաքիա Սրբազանի, որ արդէն Հայ բառարանի մը նախաձեռնարկը եղաւ, ժողվել տալով գաւառական բառերու բաւական ստուար պաշար մը, հաճէր այս անգամ ալ այդ տեսակ կարեւոր գործի մը կատարումը յանձնել անանկ մասնագէտի մը որուն հին և նոր հայերէնի մէջ ունեցած հմտութիւնը ամէն կասկածէ վեր ըլլայ։ Վստահ ենք որ ձեռնհաս և կարող հայագէտ մը պիտի կրնայ արդարացնել իր վրայ դրուած յոյսը, երբ մանաւանդ կարող անձնաւորութիւններ փութան իրենց աջակցութիւնը տրամադրելի ընել։

Այո՛, վստահ ենք թէ, Ս. Պատրիարքէն ետք, Տ. Եղիշէ եպս. առաջինը պիտի ըլլայ իր յոյժ պատուաբեր աշխատակցութեամբ՝ սատարողներուն, որուն պիտի հետեւին համազգի ձեռնհաս անձնաւորութիւններ։ Իսկ խմբագրութեան բոլոր աշխատութիւնները գրագէտներու չրջանակէն դուրս կարող անձնաւորութիւններ,—մանաւորապէս Պետրոս էֆ. Քէբէտէեան, որուն ձեռնհասութիւնը ամէն կասկածէ վեր է,— անտարակոյս չպիտի զլանան իրենց կարող աշխատակցութիւնը ասանկ հանրային և յոյժ կենսական պէտքի մը համար։

Կ'սպասենք որ Ն. Սրբազնութիւնը նկատողութեան առնելով այս չատ գեղեցիկ, բանաւոր առաջարկը, իր սիրական վանքին անունով ձօնէ Հայ գրականութեան՝ օժտելով զայն գանձով մը, որուն պէտքը անհրաժեշտ է մանաւանդ հիմա։ Ձեռնարկին յաջողապէս գլուխ հանելուն գործը բաւական ծանր աշխատութիւն մըն է և կատարեալ ձեռնհասութիւն կը պահանջէ, ոչ միայն հին և նոր հայերէնի, այլ նոյն իսկ եւրոպական քանի մը լեզուներու համար ալ։ Ն. Սրբազնութենէն կը սպասենք ասանկ գործի մը լրումը, կարող ձեռքի մը յանձնուած տեսնելով այդպիսի բառարանի մը կազմութեան համար անհրաժեշտ եղած վերջնական աշխատութիւնը։

ԳԻՄԷՆ

ՀԱՅ-ԲՈՂՈՔԱԿԱՆՆԵՐԷՆ

Բերայի ժողովուրդէն քանի մը բարեսէր տիկիններ տարի մը առաջ բարի փափաքը ունեցան նիւթական օգնութիւն մը ընելու իրենց նոր բացուելիք եկեղեցիին։ Սոյն փափաքին իրագործման համար կազմեցին Կանանց Կարի ընկերութիւն մը, որ վերջացող տարւոյ մրջոցին կանոնաւորապէս չաբաթուան մէջ օր մը հաւաքուած է անդամներու տուներուն մէջ՝ կարի և ձեռագործի համար։ Խումբ մը տիկիններու և օրիորդներու այս գնահատելի ջանքերը ու աշխատութիւնները յառաջ բերին բաւականաչափ հանդերձեղէններ և ձեռագործներ։

Քանի մը չտաբաթ առաջ Կարգադիր Մասնախումբի անդամներէն Տիկնայք Աղաւնի Ճ. Թովմասեան, Եւգինէ Պ. Մատթէոսեան և Նուարդ Մ. Ճիլաձեան՝ առաջնորդութեամբ իրենց նախագահ Տիկ. Էփսիփէ Ց. Ճէճիրեանի, որ քանի մը անգամ աղնուաբար նըպաստ հաւաքած էր Հիսարի կարօտ Հայ ընտանիքներուն համար, դիմեցին բարեսէր անձերու ձեռնտուութեան։ Մասնախումբը հակառակ նոյն օրուան անձրեւոտ և աննպաստ օդին, իր յուսացածէն աւելի նիւթական և դրամական մեծ յաջողութիւն մը ձեռք բերաւ։

Կանանց Կարի Ընկերութիւնը վերջապէս անցեալ օր սրտի մեծ ուրախութեամբ տեսաւ իր անձնուէր և օրինակելի ջանքերուն ու զոհողութիւններուն արդիւնքը։ Նոյն օր Տիկ. Ֆ. Մ Պոչն աղնուաբար այս տիկիններուն տրամադրութեան տակ դրաւ Պայազիտ-Հաւուի իր յարկաբաժին քանի մը սենեակները, ուր այս վերջինները սարքեցին գեղեցիկ և ճոխ պազար մը։ Հոն ծախու հանուած էին սիրուն գորգեր, դուլպաներ, թաշկինակներ, անձեռոցներ, փոքրիկ տղաքներու հանդերձեղէններ, շիֆ ձեռագործներ և ուրիշ այլազան ու զարմանազան բազմաթիւ չքնաղ իրեղէններ։ Ներկայ էին եկեղեցիին հովիւ Վեր. Ա. Պ. Շմաւոնեան, Տէր և Տիկին Բրօֆ. Յակոբոս Հ. Ճէճիզեան, Տէր և Տիկին Հոն Թովմասեան, Տէր և Տիկին Յարութիւն Ս. Կոստիկեան, Տէր և Տիկ. Սիրոն Ճիլաճեան, Տէր և Տիկ. Միքայէլ Գ. Բամպուքճեան և Բողոք. համայնքէն երկսեռ ընտրեալ բազմութիւն մը, որոնց 7 ժամուան մրջոցին ըրած առատաձեռն գումարներէն պազարը տուաւ 70 ոսկի կլորիկ հասոյթ մը։

Ցիշեալ տիկիններուն փափաքն է այդ գումարով հոգալ կարեւոր մէկ պէտքը իրենց գեղեցիկ և նորաշէն եկեղեցիին, որ կառուցուած է Բերա, Այնալը-Ճէշմէ, գերմանական մատուռին մօտիկ և որուն մասին ուրիշ առիթով։ Փութանք սակայն, այս անգամ գոնէ ըսել թէ նորակառոյց եկեղեցիին և երիցատունին, որ պիտի ծառայէ իբր բնակարան Ժողովրդեան հովիւին, չինութեան զործը գրեթէ բոլորովին աւարտած է։ Եկեղեցիին պատ. Հոգաբարձութիւնը մօտերս պիտի ձեռնարկէ զայն կահաւորելու գործին։ Իսկ եկեղեցիին նաւակատիքի հանդէսը հանդիսաւոր կերպով պիտի կատարուի առաջիկայ Զատկի կիրակի օրը։

⁂ Բերայի և Սկիւտարի ժողովուրդները Ս. Մնունդի առիթով իրենց պաշտամունքներու պնակի հասոյթները — առաջին գումարը 460 ղ. և վերջինինը՝ 120 — յատկացուցին Նտի-Թուլէի Ազգ. Հիւանդանոցին։

⁂ Կէտիկ-Բաշայի Ամերիկեան կիրակնօրեայ Դպրոցի աշակերտները Ս. Մնունդի երկրորդ օրուան մէջ 108 ղ. հանգանակեցին ի նպաստ Ազգ. Հիւանդանոցին։

Այս լուրերը երբ հաճութեամբ կ'արձանագրենք հոս, մեր միտքը կ'իյնայ բնական խորհուրդ մը. զոր թելադրութեան ձեւով կը ներկայացնենք մեր Բողոք. հասարակութեան։ Ո՛րքան Աստուածահաճոյ պարտականութիւն մը կատարած կ'ըլլան Թուրքիոյ մեր բոլոր Բողոք. եկեղեցիները երբ տարւոյն մէջ որոշեալ օր մը — օրինակի համար Ս. Մնունդի օրը— իրենց պաշտամունքներուն պնակի հասոյթները ղրկեն մեր ազգին բազմակարօտ Տան, ուր առանց ո և է խտրութեան միշտ կ'ընդունուին մեր Բողոք. համայնքէն որբեր, հիւանդներ, ծերեր, եւն.։

⁂ Լանկայի Եկեղեցին Ս. Մնունդի պաշտամունքին պնակի հասոյթը —145 ղ.— ղրկեց Պարտիզակի Տղայոց Որբանոցին։

«Մանզումէի» Հայ-Բողոքական
ԹՂԹԱԿԻՑ

ԲՈՂՈՔԱԿԱՆ ԲԵՄ

Վաղը պիտի քարոզեն.—

Բերայի մէջ ժամը 3.45ին Վեր. Ա. Պ. Շմաւոնեան։

Կէտիկ-Բաշայի Ամերիկեան Վարժարանին մէջ ժամը 4.45ին Վեր. Գ. Խ. Տոմպալեան։

Սկիւտարի մէջ ժամը 5.30ին Բրօֆ. Յ. Հ. Ճէճիզեան։

Պայպլ-Հաւուսի մէջ ժամը 5.15ին Վեր. Յ. Դ. Գրիգորեան։

Խասգիւղի մէջ ժամը 8ին Պատ. Ս. Յ. Զորիկեան։

⁂ Բերայի եկեղեցին Հաղորդութեան Ս. Խորհուրդը պիտի կատարէ վաղը, ժամը 9.30ին, Պայպլ-Հաւուսի մատուռին մէջ։ Սեղանին պիտի սպասարկեն Վեր. Դ. Խ. Տոմպալեան և Տոքթ. Ճ. Բ. Կրին։

ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ
ՆՇԱՆ ԷՖ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆԻ

Երէկ, Օրթաքէօյի Ս. Աստուածածին եկեղեցիին մէջ վայելուչ շքով տեղի ունեցաւ ծանօթ տպարանատէր Նշան էֆ. Պէրպէրեանի յուղարկաւորութիւնը, նախագահութեամբ Տ. Մկրտիչ արքեպիսկ. Վեհապետեանի, որուն չուրջը կը գտնուէին Տ. Ներսէս Պէրպէրեան և Տ. Մարկոս Դարագաչեան Վրդ.ները և բազմաթիւ քահանաներ ու դպիրներ։ Համակիրներու կողմէ ծաղկեպսակներ դրուած էին դագաղին վրայ։ Դամբանականը խօսեցաւ Տ. Մկրտիչ արքեպիսկ. որ հանգուցեալ տպարանապետին ուղղմտութեան, պարկեշտութեան և քրիստոնէական օրինակելի կենցաղին դրուատիքն ըրաւ, մօտէն ճանչցած ըլլալով Պէրպէրեան էֆէնտին։ Ցուղարկաւորներուն մէջ կ'երեւէին հեղինակներ, ուսուցիչներ, Մամուլի ներկայացուցիչներ և Նշան էֆէնտին յարգող ու սիրող բազմաթիւ անձնաւորութիւններ, որոնք իրենց ցաւակցութիւններն յայտնեցին հանգուցեալին եղբօր, զաւկին և պարագաներուն։

Մեր թղթակիցը այս տխուր առթիւ իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ հանգուցեալին որդւոյն Զարեհ էֆ. Պէրպէրեանի և ընտանիքին։

"ԼՈՅՍ„ ԿՐՕՆԱԹԵՐԹԸ

Հրատարակուեցաւ Լոյս Կրօնաթերթին Հրդ Թիւը, հեռեւեալ ճոխ և չահեկան բովանդակութեամբ.

Քարոզ.— Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ։ Հայ եկեղեցական երգեցողութիւնք. — Վ. Ե. Մ.։ Հայ Առաքելական Ս. Եկեղեցին.— ՍԱՀԱԿ ԲՀ. Տ. ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ.— Թէ ի՞նչ կ'ըսէ Յիսուս և ի՞նչ կ'ընենք մենք.— ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՈՄՆ։ Մի՞ջին դարու Հռովմը և քահանայրդ դարու Վատիկանը. — ՏԻՐԱՑՈՒ։ Եօթնեկի լուրեր.— ՄԵՐԱԶՆԵԱՑ. ևն.։

ՕՐԹԱՔԻՒՂԻ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍԸ

Օրթաքիւղի եկեղեցիին ի նպաստ տեղի ունենալիք նուագահանդէսը Ծանձնախումբի անդամներուն որոշմամբ առ այժմ յետաձգուած է օդին խստութեան պատճառաւ։ Դալ չաբթու պիտի ծանուցանենք թէ ո՛ր օրը տեղի պիտի ունենայ և յայտագիրը պիտի հրատարակենք։

ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԵՑԱՆ 5-6 թիւերը Բիւրակն առեւտրական չաբաթաթերթին, որ կը պարունակէ հետեւեալ առեւտրական յօդուածները.— Առեւտուրի վիճակը 1907ին. — Առեւտ. սղագրութեան դասընթացք. (Ընդհ. կանոններ). — Ի՞նչ է այպը գաւիմը. — Երկրագործական ճարտարարուեստ. — Առեւտ. Բառարան.— Առեւտ. ոճեր և ասացուածներ չորս լեզուի.— Դատական Քրոնիկ.— Մեսագի հրապարակը. — Առեւտուրի կեանքը գաւառներու մէջ. — Շահուած թիւեր և Սակարանի ու առուտուրի վերաբերեալ զանազան լուրեր։

ՍԷԼԱՄԼԸԳ ՐԷՍՄԸ ԱԼԻՍԻ

Տիւնքի ճումա կիւնիւ Սէլամլըգ ըէսմը ալիսի Համիտիյէ ճամիի չէրիֆինտէ իճրա պույրուլմուշ տըր։

ԹԷՊԼԻՂԱԹԸ ՐԷՍՄԻՅԷ

Տիւնքի ճումա կիւնիւ Սէլամլըգ ըէսմը ալիսինտէն սօնրա չայան պույրուլան միւսաատէի Սէնիէյի ճէնապը Բաթիշահի իւզէրինէ Ինկիլիթէրա սէֆիրի քէպիրի էսալէթլու Սըր Նիքոլաս Օ'Բոնոր վէ Իրան սէֆիրի քէպիրի Էրֆաիւա-Տէօվլէ ճէնապը էշրէֆ ըրէնս Միրզա Ռիզա Խան հազարաթը սուրէթը զայրը ըէսմիյէտէ հուզուրը Շէվքէթմէվֆուրը հազրէթի Շէնրիյարիտէ չէրէֆը միսուլէ նաիլ օլմուշյար ապր։

ՆԵՐՔԻՆ

ՊԱՅՐԱՄԻ տօնին առթիւ բոլոր նախարարները երէկ ալ Կայս. Պալատ գացին և իրենց չնորհաւորութիւնները մատուցին։

ԴՐՈՇՄԱՏՈՒՐԲԸ. — Դատական նախարարութիւնը հարցումի մը պատասխանելով ծանոյց թէ, երբ մէկը դիւցմատուրքի կանոնագրին հակառակ վարուած ըլլալով տուգանքի դատապարտուած է, և կը մերժէ վճարել, պէտք է զայն բանտարկել 91 օր բանտարկութեան, փոխանակ գրաւելու և ծախելու իր գոյքերը և այլն։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ նախագահ Սայիտ փաշա հիւանդ ըլլալով չէր կրցած Պայրամի չնորհաւորութեանց մասնակցիլ։ Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ Կայս. բժշկապետ Սայիտ փաշան ղրկելով որպիսութիւնը հարցնել անոր։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄԸՐԻԿԷ ԵՒ ԶՄԵՌԻ.— Նորանոր արկածներ.— Սառելու դէպքեր.—Երկու ֆուրիկներ գիրկ գիրկի ձիւնին մէջ.— Տակաւ կը մեղմանան օդերը։ Ձիւնը առջի գիշեր դադրեցաւ և օդը հարաւայինի դարձուց, այնպէս որ մեղմօրէն սկսաւ ձիւնհալը։ Երէկ հանդարտ էր օդը և ջերմաչափը որ մինչև զեռոյէն 10 աստիճան վար իջած էր քանի մը օր առաջ, երէկ զեռոյէն երկու աստիճան վեր էր կէս օրին։ Բայց այժմ ամէնէն աւելի դժուարացած է անցուդարձը։ Քաղաքապետութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրուի այս մասին, խնդրուելով որ փողոցները մաքրուին, ածուխի փոշի կամ մոխիր ցանուին, և խողովակներէն կախուած սառերը կոտրուին։ Այս բաները պէտք է ընեն նաև բոլոր խանութպանները և տնեցիները իրենց մասին։ Փողոցներուն սահելու վիճակէն կ'օգտուին զբօսաէրներ։ Սահնակը սկսաւ գործի։ Երկու հոգի, փայտէ սահնակի մը վրայ հէծած, որուն լծած էին երեք ձիեր, Շիշլիէն ճամբայ ելան և Բերայի մեծ ճամբէն վար իջան։ Իսկ ուրիշ եւրիտասարդ մը, Բերա, Թաղապետութեան առջեւէն իջաւ մինչեւ Օսմ. Պանքային առջեւ ոտքի սահնակով։ Թրամուէյի ընկերութեան գործաւորները երէկուընէ սկսան մաքրել ճամբաները և այսօր կ'սկսին թրամուէյներուն երթեւեկները։ Կառախումբերը և Մախսուսէի ու Շիրքէթի չոգենաւերն ալ սկսան իրենց երթեւեկները կանոնաւորաբար դատարել։ Սեւ Ծով և Միջերկրական երթալիք չոգենաւերը մեկնեցան և սպասուածներն ալ տակաւ կը ժամանեն։ Պոլսոյ չրջակայքը հեռագրական թելերը խզուած ըլլալով, սկսան նորոգուիլ։

Սառելու նոր լուրեր կը հասնին։ Սկիւտար, Պալալար-Պաչիի Ցունաց գերեզմանատան պահապանը նախընթաց առտու սառած գտնուեցաւ, ծնրադիր վիճակի մէջ, իր հիւղակին մօտ։ Շիշլի, Զիֆթէ-Ճէվիզէր, Ձիներուն մէջ ալ գտնուեցաւ ծերունի հովիւի մը դիակը։ Նախընթաց իրիկուն, հեծելազօրաց սպայ մը՝ Սկիւտար երբ իր տունը կ'երթար, տեսաւ որ ձիւնի խաւը տեղ մը կը չարժէր։ Կարծելով թէ չուն մը մնացած է տակը, մօտեցաւ, եւ երբ ձիւնը մէկ կողմ քշաւ, զարմանքով տեսաւ երկու աղջիկներ, 7-8 տարու, իրարու փաթթուած և կիսովին սառած։ Սկսաւ զանոնք չփել, և երբ պզտիկները տաքցան, պատմեցին իրենց ազատարարին թէ ծնողքը նպարավաճառի մը քով գացեր էր գիրենք, բայց ճամբան ցուրտէն ոտքերնին չկրցան չարժել ու մնացին հոն այնպէս, մինչ ձիւնը կուգար զիրենք կը ծածկէր։ Սպան այս երկու պզտիկներ իր վերարկուին տակ առաւ և տարաւ անոնց տունը, երջանիկ՝ երկու անմեղներ ազատած ըլլալուն համար ստոյգ մահէ մը։ Այ-Սթէֆանոյի չրջակայքը երկու որսորդներ ձիւնի մրրիկի բռնուելով սառեցան։ Պէյքոզի մէջ Տիմիթրի անուն գիւղեմոլ մը, որ գլուխը աղէկ մը տաքցուցած կիրի աշխատանոցները կ'երթար, սառեցաւ, հակառակ խմած մեծաքանակ ալքոլին։ Ռէշիի դէմ Մուսթաֆա, որ ձիով էյուլ կ'երթար ճամբան զգայազրկ մնաց, մինչեւ որ անցորդներ զայն ազատեցին։ Գայլերն ալ իրենց չահատակութիւնները ունեցան։ Առջի առտու, Շիշլիի Ցունաց գերեզմանատան մօտ, գայլեր երեւան ելան. ոմանք ուզեցին զանոնք սպանել, բայց չյաջողեցան։ Գայլերը յարձակեցան նաև հովիւներու վրայ և մէկ քանի ոչխարներ պատառեցին։ Եէտի Գուլէէն դուրս մէկ-երկու հովիւներ ալ գայլերուն զոհ գացին։ Դաքանիներէն մին մինչեւ Հոճա-Մուսթաֆա-Փաշա թաղը գնաց, ուր սպանուեցաւ ոստիկան մը։ Շիշլիի ու Քեաղըտխանէի մէջտեղը առջի առտու սառած գըտնուեցան էշ մը և քանի մը այծեր ու ոչխարներ։ Նախընթաց օր, Ուզուն-Զայրէն Պոլիս բերուելիք 300 ոչխարներէն կէսը սառեցան և կէսն ալ հիւանդացան։ Միսի գինուորական հայթայթիչ Իսմայիլ էֆ.ի ընկերոջ Մուսթաֆա էֆ.ի 1000 ոչխարները, որոնք երեքշաբթի օր Քիւչիւք-Զէքմէճէյէն ճամբայ հանուած էին դէպ ի Պոլիս, ցիր ու ցան եղան մրրիկէն և 500 հատը գտնուեցան Էյտիրնէ-Գարուի կողմերը։

Մովի վրայ աղէտները մեծ են։ Երէկ արդէն գրեցինք թէ ֆրանսական նաւամէջներու ընկերութեան Կալաքա եռակայմ առագաստանաւը ընկղմեցաւ 60 հոգիի հետ, որոնք Էրէյլիի հանքին գործաւորներն էին։ Մովային լուրերը հետզհետէ կը հասնին։ Ռումանական Տոպրովիչա չոգենաւը որ Իպրահիմ էն ցորէն բեռցած Պոլիս կուգար, Քարա-Պրունէ 10 ժամ անդին ցամաք ինկաւ Տար-Պօղազ անուն տեղը։ Շոգենաւին նաւապետը Նիքոլի և 13 նաւաստիները ազատուեցան։ Կը կարծուի թէ արկածի մը հանդիպած է նաև ռումանական ուրիշ չոգենաւ մը որ Գ. օր երկաթ բեռցած Պոլսէն մեկնած էրդէպ ի Քէօսթէնճէ, և դեռ հոն չէ հասած։ Եէնի գիւղի առջեւ փարոսի տուպան ընկղմած էր Շիրքէթի 43 թիւին անոր զարնուելովը և փարոսին մէջ գտնուող 4 հոգին վայրկենաբար ծովամոյն եղած։ Պոսֆոր նաւաձիգը ղրկուեցաւ հոն, փարոսին տեղը կենալու համար առժամաբար։ Գրած էինք թէ Սև Ծովի նեղուցին բերանը Քասըր Քայայի առջեւ խրած էր հելլէնական Աֆրոքոլիս չոգենաւը։ Երկուշաբթի օր ճամբայ ելեր է Վառնայէ և ճամբան ձիւնի բուռն փոթորկի մը բռնուելով շատ դժուարաւ կրցեր է ճամբան չարուն։ Այս միջոցին նաւին մէջ աւրուեր է կողմնացոյցը, և նաւապետը բոլորովին չուարեր մնացեր է, ուր երթալը չգիտնալով։ Չորեքշաբթի օր վերջապէս չոգենաւը խարակներու վրայ ինկեր է Դասիր Գայա, ուր Սև Ծովի Ազատարարական մարմինը ոգնութեան փութացեր է։ Ձիւնի մրրիկը այնքան բուռն էր որ մարդիկը ո՛չ իսկ նաւին դրօշը որոշելու կարող կ'ըլլային։ Նաւաղները, ցուրտէն ընդարմացած, յուսահատած՝ կ'սպասէին մահուան։ Շոգենաւը ազատելու յոյս չկայ։ Մախսուսէի Կիրիս չոգենաւը որ անցեալ կիրակի Մուտանիայէն ճամբայ ելած էր, առջի առտու Պոլիս ժամանեց։ Ճամբան ձիւնի փոթորիկի բռնուեր է. ուղեւորները չորս օր մեծապէս նեղուեր են փոթորիկէն ու ցուրտէն։ Շոգենաւը հարկադրուեր է Արմաւլը և անկէ Զէքմէճէ ապաստանիլ ուր աւազի վրայ խրեր է, բայց բաւական աշխատութենէ ետքը կարելի եղեր է ազատել։ Շոգենաւին մէջ ուտելիքը սպառած ըլլալով, հոս բերուած ոչխարներէն մէկ քանին մորթուեր և ուղեւորները ու նաւաղները կերակրուեր են։

Սեւ Ծովու բերանին մօտ չանձուկ մը որսացուեցաւ Նախընթաց օր, բազմաթիւ ձագերու հետ մէկտեղ։ Այս չանձուկը երբ սկսումիներկը հալածէր ինկաւ ուկանի մը մէջ և ձկնորսներուն կողմէ բերուեցաւ Զկնարան ուր ճաւրդի դրուելով 40 ղր.ի ծախուեցաւ։ Զուկը ունէր 2½ մէտր երկայնութիւն, 55 սանտիմէտր լայնութիւն և 100 օխա ծանրութիւն։ Գնորդը՝ Պոլսոր չանձուկը և ձագերը Իզմիր ղրկեց։

Պոլիս, Քէրէսթէճիներու մէջ, քանի մը խանութներու երդիքները փլան ձիւնի ծանրութենէն։ Անձի վնաս չկայ։ Վալիտէ խանի փլած մասերէն քարեր իյնալ սկսած ըլլալով, վտանգի մը առաջը առնելու համար՝ տախտակորմ քաշուեցաւ և փողոցին այն մասը փակուեցաւ։

Գաւառներու մէջ ալ ձմեռը սկսած է։ Երզրումէն կը հեռագրեն թէ ջերմաչափը զերոյէն 30 աստիճան վար է, ինչ որ չէր տեսնուած երկար տարիներէ ի վեր։ Իզմիրի մէջ ալ ձմեռ կ'ըլնէ զերոյէն 3 աստիճան վար։ Քարամանի մէջ 30, Քէօթահիա 16, Էրէյլի 26, Ըլկըն 23, Ինէ Էօնիւ 22, Էսկիշէհիր 15, Դոնիա 12, Պիլէճիկ 9 և Աստարաղար 5 աստիճան զերոյէն վար։ Պրուսայէն կը գրեն թէ չաբաթ օր սկսաւ ձիւնել և այնքան առատացաւ որ կէս մէթր նստաւ։ Կարգ չի բանիր քաղաքին մէջ, այլ միայն բալխիր, կամ բալխիրի վերածուած կառքեր։ Մուտանիա-Պրուսա երկաթուղին դժուարաւ կ'երթեւեկէ և ներսերու հետ հաղորդակցութիւնները դադրած են։ Հեռագրաթելերը չեն գործեր և թղթատար չոգենաւերը մրրիկէն չեն կրնար Մուտանիա ժամանել։

ՀՐԹԵՀ.— Անցած չաբաթ գիշեր, Պրուսայի գոց չուկային մօտ, Պաքըրճիլար փողոցէն հրդեհ ծագելով, այրեցան հինգ խանութներ, երեքը քամ, պայտ և այլն ծախող խանութներ՝ որոնք Հայերու կը պատկանէին, մէկը կերպասավաճառ՝ Յոյնի մը և մէկը Թուրք թէզքերէճիի մը խանութ։ Երկու ուրիշ խանութներ ալ վար առնուեցան։ Կերպասեղէնի խանութը 250 ոսկիի ապահովագրուած էր։ Նոյն օրը բաց ի թէզքերէճիին խանութէն միւսները գոց էին Ծնունդի առթիւ։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ
BOURSE DE PARIS
25 Յունվ. 1907

Ֆրանսական 3%	94.60
Օսմանեան Միացեալ	96.87
Երկաթուղի	154.25
Պանք Օթթօման	696.—

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԹԱՆՃԷՐ, 24 Յունվ.— Ֆրանսական և սպանիական նաւաբաժինները, որ նաւահանդիստ կը գտնուէին, մեկնեցան։ Ֆրանսական Ֆորպեճ և սպանիական Ռիօ սը լա Բլադա յածանաւերը միայն մնացին։

— Ռեյսուլի մեծ ճակատամարտի մը մէջ յաղթուելով մարօքեան զօրքերէն, դէպի հարաւ փախաւ։

ԲԱՐԻԶ.— Հրատարակուեցաւ նախագահական հրամանագիրը, որով Աշխատութեան Նախարարութեան իբր չէնք կը յատկացուի Բարիզի Արքեպիսկոպոսարանը։

ՄԱՏՐԻՏ.— Մարքիզ Վէկա տէ Արիյոյի ազատական դահլիճը հրաժարեցաւ։

ՎԻԵՆՆԱ.— Երեսփ. Ժողովը որոշեց որ հրետանիի վերակազմութեան և նաւատորմի ծրագրին գործադրութեան համար քաւէարկուած զինուորական վարկերը հայթայթուին 141 միլիոն քուրոնի ռանդ հրապարակ հանելով։

— Աւագաց Ժողովը ընդունեց ազատ քաւէարկութեան, և պետական պաշտօնէից և ուսուցիչներու թոշակները աւելցնելու օրինագիծը։

ԹԻՖԼԻԶ.— Երկրաշարժի նոր ցնցումներ պատահեցան Նոր-Պայազիտի (Եւեան) մէջ և մէկ վայրկեան տեւեցին։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.— Քինկոզնի երկրաշարժին հետեւանքով, բոլորովին ցամքեցան Մէքսիկայի, Թէքսասի և Լուիզիանայի քարիւղի հանքերը։ Քինկոզնի մէջ Յունվար 14էն ի վեր երկրաշարժի չորս նոր ցնցումներ պատահեցան։ Շատ տուներ փլան, բայց անձի կորուստ չկայ։

ՊՈՒԷՐԻՏՈ.— Սաստիկ ցուրտ կը տիրէ Ռումանիոյ ամէն կողմը։ Զերոյէն վար 25-31 աստիճան ցուրտ կայ։ Մայրաքաղաքին մէջ հաղորդակցութիւնները ընդհատուեցան։ Գործերը դադրած են։ Մէկ քանի հոգի մեռան ցուրտէ։

ՀՌՈՄ.— Ամբողջ Իտալիոյ մէջ սաստիկ ցուրտ կը տիրէ։ Հռոմ-Նաբոլի գծին վրայ կառախումբերը փակուած են ձիւնակոյտերու մէջ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Բուռն փոթորիկ կը տիրէ Մանշի մէջ։ Սաստիկ ցուրտ կայ Եւրոպայի հիւսիսակողմը։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.— Ամռելի ողողումներ առաջ եկան Քէնդքիի մէջ և բազմաթիւ գործարաններ ու վաճառատուններ ողողուեցան։ Հաղարաւոր գործաւորներ անգործ մնացին։ 30 միլիոն տոլարի աւելի նիւթական վնաս կայ։

ՀՌՈՄ.— Թրիպուլնա կը յայտարարէ թէ ֆրանսական և իտալական կառավարութիւնները լրջօրէն կ'ուսումնասիրեն Մոն Պլանի տակէն թիւնէլ չինելու խնդիրը։

ԲԱՐԻԶ.— Ճիպութիէ կը հեռագրուի թէ Իսար ցեղի մարդիկը սպաններ են Բոնթուան տը Ճիպութիի Տնօրէն Մ. Բլէրէն և Skfuap յածանաւին նաւաղ Բէրպէնը, որ քաղաքէն 30 քիլոմէտր հեռու տեղ մը որսի գացած էին։

ՀՌՈՄ.— Էրիթրէի (Հապէշիստան) կառավարիչ Մ. Մարթինի պնդեց իր հրաժարականին վրայ. որ ընդունուեցաւ և իրեն յաջորդեց Զանզիպարի ընդհ. հիւպատոս Մարքիզ Սալվաթօ։

ԲԱՐԻԶ.— Արեւելքի երկաթուղիներուն նախկին Տնօրէնին որդին Մ. Պլէրենպէռժէ խելագարութեան վարկեանի մը մէջ սպաննեց իր մայրն և յետոյ փորձեց անձնասպան ըլլալ։

ՍԱԿԱՐԱՆ
ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ՔՈՆՍՈԼԻՏՏ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ Օ.Ո.	105.13½
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ »	105.18
Երէկուան էն բարձր գինը »	105.22
» էն վար գինը »	105.11

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ ֆր.	153.62½
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ »	153.32½
Երէկուան էն բարձր գինը »	153.83½
» էն վար գինը »	153.50

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ
24 Յունուար 1906

Ֆրանսական Ռանթ 3%	94.75
Օսմ. միաց. գոնս. 4% բաց.	96.80
» » » գոց.	96.75
Ռումէլիի երկաթուղի ֆր.	154.25
Էջիպտի պարտաթուղթ »	460.—
Օսմանեան մաքս »	—.—
Օսմանեան Պանքա »	696.—
Քրէտի Լիոնէ »	1232.—
Բարիզի Պանքա »	1565.—
Աւստրիական Ռանթ 4%	—.—
Իտալական » 5%	—.—
Ռուսական » 4% 1901	63.90
Սպանիակ. արտ. փոխ. 4%	95.12
Պալիա Քարա Այտըն ֆր.	723.—

ԼՈՆՏՈՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ
24 Յունուար 1906

Անգլիական Ռանթ	87.12
Օսմ. Միաց. Գոնս. բաց.Դ.Կ.	95.96
» » » գոց. »	94.96
Օսմ. Պանքա	17.75
Գուլկարական 1892	100.50
Ռուսական 4% 1898—89	77 75
Ցունական Ռանթ	40.50
Զարթրըթ	1.84
Թրանսվալ	.—
Ռանտմայն	7.12
Ճաբոնական 4%	—.—

ՊԵՐԼԻՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ
24 Յունվար 1906

Գերմանական 3%	86.80
Օսմ. Միաց Գոնս.	96.25
Օսմ. փոխառութիւն 1903	—.—
Ռումէլիի երկաթուղի	147.—
Ռուսական 4% 1902	—.—
Անտաղ. Երկ. Պարտ. Ա.	102.50
» » » Բ.	—.—
» » Բաժնեթ. 60%	—.—

ՎԻԵՆՆԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ
24 Յունվար 1906

Օսմ. Բէժի	—.—
Ռումէլիի Երկաթուղի	168.—
Վիեննական պանք	565.—

ՊՐԻՒՔՍԷԼԻ ՍԱԿԱՐԱՆ
24 Յունվր 1906

Օսմ Միացեալ	—.—
Ռումէլիի Երկաթուղի	—.—

ՀՐԱՆՏ ԴԱՄԻԱՆՈՍԵԱՆ

Ամանորի Այցելութիւն՝

Այս տարի ամէն մարդ մէջտեղ մը. Նեստեր Հիւանդանոցի սնտուկը փոխան այցելութեան։

Ու այս տարի ամէն մարդ կաղանդի այցելութեան գնաց Նորէն և Հիւանդանոցին սնտուկն ալ դարձեալ պարապ մնաց։

Արդէն աշխարհիս վրայ երկու բան կայ որ բնութեան օրէնքներուն կարգը անցած է. — մէյ մը Կաղանդի այցելութիւնները՝ առանց որոց չիք... մարդկութիւն, և մէյ մըն ալ՝ Հիւանդանոցին անյատակ սնտուկին պարապութիւնը, որովհետեւ անշուշտ պարոն թիւեզագործը մոռցած է սնտուկին տակը... յատակ մը փակցնել։

—Այս տարի Կաղանդի այցելութիւններու չպիտի երթամ, կը վճռեն ժամանակակիցներս ամէն տարի անպատճառ։

Բայց, Կաղանդ, Տնունդ և Զատիկ գալուն պէս կը հաղնին ըրտէնկօթնին և իրենց գլխէն մինչեւ ոտքերուն ծայրը կիրակնացած՝ ժամկոչին, սախային, ջրհանկիրին, տէրտէրին, և այլ մուրացկաններու խումբին հետ կը սկսին պտտիլ տունէ տուն՝ առաջինները հարիւրնոց մը. կարմիր հաւկիթ կամ երկու նարինջ ուզելով, իսկ ասոնք՝ խեղճ մարդոց գլուխը արդուկելու համար, որոնք ոչի՛նչ ըրած են այս գլխուցաւին արժանանալու համար։

—Ան ինծի եկաւ, ես ալ եթէ անոր չերթամ, ամօթ կ'ըլլայ, կը խորհին ասոնք ալ իրենց կարգին։

Ու փոխադարձ... գլխարդուկումի և իրենց կրած ձանձրոյթին վրէժը լուծելու համար՝ ճամբայ կ'ելլեն անդատան պտռտելու, որովհետեւ ուտելու խմելու, մարսելու, և դեռ ասոնց առընթերակայ ուրիշ բան մը ընելու չափ անհրաժեշտ բան մը դարձած է Կաղանդի այցելութեան երթալը, և աշխարհիկ այս ահեղ փորձանքին հպատակութիւն չցուցնողները կը համբարուին մէյմէկ վայրենիներ, որոնք ո՛չ թէ Բերա կամ Սամաթիա, այլ Հիմալայեան լեռներու գագաթը պէտք է ապրէին, ուր չեմ կարծեր որ Ամանորի այցելութեանց երթալու յոռի սովորութիւնը մուտ գտած ըլլայ։

×

—Ո՞ւր կ'երթաս կոր։

—Շնորհաւորական այցելութե՛ան, տակաւին երթալիք 96 հատ տունս մնաց։

—Շա՛տ բարեբաղդ ես եղեր. ես դեռ 156 տուն ունիմ, ուր ստիպուած եմ անպատճառ երթալ։

—Ես երկու հարիւր տուն պարտեցայ, 500 տուն միայն մնաց։

Ահա՛ չարթուան խօսակցութիւնը՝ զոր կը փոխանակէին փողոցը այս չարթու մարդիկ, որոնց երէսը օդին պաղէն՝ բաթիճանի, տօմաթէսի, բաթաթէսի և կամ սալամուռայի բանաստեղծական ու... բուսաբանական երեւոյթներն էին ստացած։

Աշխարհիս ստեղծուելէն ի վեր չատ մը ճիգեր ու փորձեր եղած են Կաղանդի այցելութեան սովորոյթը ջնջելու, — այլ, աւա՛ղ։ Զո՛ւր ջանք։ անօգո՛ւտ վաստակ։

Ջեռ. ատեն թարմ պատեռ արտադրելու միջոցը գտնուեցաւ, այս տարի չատ մը հորիզոնականուհիներ ամուսնութեան լուրջ թեկնածուներ dinicher ըրին, թելաւորէն վերջ անթել հեռագիրն ալ յղացուեցաւ, Տիրայր Վ. յաջորդ կիրակի ծայրագունութեան ատենն պիտի առնէ, Վանան Վ. Պարտիզակցի օղիէն թէօվպէ ըրաւ նարկիլէն վառելով՝ ինքզինքը տուաւ լոկ կրօնային գրականութեան, Բասիլ անցած չարթու մոռցաւ իր «Օրուան Մտածումներ»ը գրել, օդապարիկը— չատ մը մարդոց գլուխներէն աւելի երջանիկ— վերջապէս իր դիկը ունեցաւ, հիւծախին դարմանը մէկ միլիոներորդ անգամ ըլլալով գտնուեցաւ, Օրթագեղի նուագահանդէսին յայտագիրը վերջապէս չորոշուեցաւ, Ե. Արմէն Խմբագրապետ եղաւ, եւ սկսաւ իր ամէն թիւին մէջ առիթ մը գտնել՝ միշտ խօսելու համար նիթակա՛ի անբաւականութեան պատճառաւ դադրած թերթերու վրայ, այսպէսով գուցէ նախապատրաստելու համար իր ընթերցողներն ալ՝ իր գրական ձեռնարկին անխուսափելի ելքին, մեր դերասանները վերջապէս հաստատելու և Բերայի հայ-լայֆին առջեւ կանոնաւոր ներկայացում տալու միջոցը ստեղծեցին, ազգրկամուրջեան իրիկնաթերթ մը իր լրագրին ճակատէն «քսան փարա» բառը վերցուց՝ քսան փարա գինը անվճռելի պահելով հանդերձ, ստամոքսի անհանգստութիւն մը չպատճառելու համար անշուշտ իր ընթերցողներուն, Բերայի ժամանակակիցներէս մէկը՝ միշտ «Հայ Ս. եկեղեցւոյն օրինաց ու տրամադրութեանց համաձայն» իր քենին հետ կարգուելու truc չմնաց՝ առարկելով որ կնիկը երեք տարի շարունակ կոյս էր մնացած իր քովիկը՝ նոյն իսկ ձմեռ օրով (ո՛ առաքինութիւն առաքինութեանց), և դեռ չատ մը չհաւատալիք բաներ եղան, բայց... Կաղանդի այցելութեանց առաջքը կարելի չեղաւ առնուիլ։

×

Մի՛ պահանջէք ինէ պատմականը շնորհաւորական այցելութեանց։

Տքդ. Թօփճեան սիրելի բարեկամս, որ ամէն բան գիտէ, նոյն իսկ «Արեւմտեան քաղաքակրթութեան ազդեցութիւնը՝ Արեւելեան ժողովրդոց վրայ» և կրնայ հնախօսօրէն ապացուցանել ձեզի՝ փաստ ի ձեռին թէ՝ հեռաձայնը և ձայնագիրը արեւմուտքի մէջ հնարուելէ չատ առաջ, 4000 թուականին՝ նախ քան զԲրիստոս, գոյութիւն ունէին արդէն Կեդր. Ասիոյ ժողովրդոց մէջ, ինչպէս կը յայտարարեն զանթիկերէն, չինարէն, ճարոներէն ու թաթարերէն ձեռագիրները, թո՛ղ ձեզի բացատրէ թէ ինտո՛ր ծագում առած է այդ սովորութիւնը։

Ըստ իմ միմսահայեաց խելքիս՝ շնորհաւորական այցելութիւնները ծագում առած են ուղղակի Ադամ Եւայէ, ինչպէս կը վկայեն Ադամ Եւային օրէն մնացած վաւերական ձեռագիրներ՝ որոնք սակայն տակաւին չեն կրցած լուծուիլ։

Այս պատմութիւնը նոյն ինքն Պ. Ադամ պատմած է՝ աշխատակցութեամբ Տիկին Եւայի, որոնք Պ. ժագ Սայապլեանէն չատ առաջ և երկուքը մէկանց... Առաջին Սեր գրած են... փորձառաբար, և այսօրուան մեր կարդացած բոլոր սիրային վէպերը ու քերթուածները՝ անոնց խառնած ապուրին գժբաղդ հետեւանքն է։

Տեսէ՛ք.—

Օր մը Ադամ Եւա իրարու դիմաց նստած՝ լուռ կը կենային։

Եւա մերթ քէրկէֆ կը բանէր և մերթ էրկանը գուլպայ կը հիւսէր. իսկ Ադամ լուրջ ու մտազբաղ երեւոյթով մը ոտքին մատները կը խառնէր, որովհետեւ տակաւին այս ատեն ոտքերը լուալու գիւղը չէր եղած։

Սա՛ ալ չմոռնանք ըսելու թէ՝ այն ատեները տակաւին Ադամ Եւա դրախտին մէջ կը բնակէին և տունի կամ սենեակի վարձք վճարելու սարսափելի պատուհասէն զերծ էին։

—Ադա՛մ, ձայնեց յանկարծ Եւա՝ ոտքերուն տակի բուՖը անդին հրելով։

—Ըսէ՛, մուլտաց իր ամուսինը... պղատոնական, որ ինչպէս ամէն ամուսին, ձանձրացած էր կնկանը հետ խօսելէ, հակառակ առաջին էրիկ-կնիկ եղած ըլլալուն։

— Այսօր աշխարհ գալս ճիշդ տարի մը եղաւ։

—Է՛, ես ի՞նչ ընեմ։

—Աղուոր բան մը չրսե՞ս ինծի։

Ու իր պատասխան Ադամ անխորհրդապանութիւնը ունեցաւ բերնէն փախցնելու բառ մը, որ յետոյ իր թոռներուն դժբաղդութեանը պատճառ պիտի ըլլար։

—Կը շնորհաւորեմ, ըսաւ։

Ահա՛ այսպէս ծագեցան...Կաղանդի այցելութիւնները։

×

Ու, որովհետեւ, այս աշխարհիս երեսը, ամէն ինչ վիճակագրութիւնով կը սկսի և վիճակագրութիւնով կը վերջանայ, նոյն իսկ... շնորհաւորական այցելութիւնները, կ'ուզէ՞ք կարդալ այն «ենորհաւոր-այցելական» վիճակագրութիւնը, զոր կը ղրկէ ինծի անթիւ անծանօթ բարեկամներէս մէկը, որոնք կամաց կամաց պիտի սկսին իմ յօդուածներս ծայրէ ծայր իրենք գրելով ինծի ղրկել, որպէս զի ես առանց յոգնելու դրամ չտիմ։

... Մարդ մը Կաղանդին, Տնունդին ու Զատիկին միջին հաչուով յիսուն տուն կը պտտի եղեր շնորհաւորական այցելութեան։— Ո՛ սարսուռ։

Ու այս յիսուն տունը պտտելու համար՝ հարիւր անգամ լաթիկները ոտքը կը դնէ ու կը հանէ, գործողութիւն մը զոր կատարելու համար ճիշդ երկու հարիւր վայրկեան կը վատնուի։

Հարիւր անգամ բաթօն կը հանէ և հարիւր անգամ բաթօն կը հագնի։

Իւրաքանչիւր տունի սալօնին մէջ եթէ միջին հաշուով հինգ հոգի գտնուած ըլլայ, 250 անգամ ձեռք կը թօթուէ ներս մտած ատեն և 250 անգամ նորէն ձեռք կը թօթուէ դուրս ելլելուն։

Զորս հազար հինգ հարիւր անգամ կը ժպտի իր բոլոր երեսը նայողներուն։

Յիսուն գաւաթ լիքէօռ կը նետէ ներսը,— գագաս, իքսիր, գօնեագ մարթել, տիւզ բախի, պէնէտիքթին, ամէռ ուն. ուն.,— մինչեւ որ ստամոքսը դառնայ պղտիկ մէկ մանրանկարը ալքոլավաճառի մը խանութին, որուն բոլոր չիչերուն և տակառներուն պարունակութիւնը մէջտեղ պարպուած է։

Ասոր միացուցէ՛ք կամայ ակամայ կերցուած անցեալ տարուան Զատիկէն մնացած և չատոնց քաղխացած պօնպոնները, ֆրիւթ կլասէները, բրթիֆուռները, չօքօլաթինօները, որով խեղճ ստամոքսը կ'ըլլայ նաեւ պզտիկ շաքարավաճառի մը խանութը, որուն բոլոր ապրանքները հոտած են։

Բոլոր այս բաները ուտելու և խմելու իրաւունքը ստանալու համար, շնորհաւորական այցելութեան պարտողը 8675 անգամ «չատ տարիներու» և «շնորհաւոր Տնունդ» կ'ըսէ, ապա թէ ոչ այդ փիս բաները չի կրնար ուտել։

Ճիշդ յիսուն սիկառ կը ծխէ կամայ ակամայ՝ նոյն իսկ եթէ բժիշկը սիկառի գործածութիւնը արգիլած ըլլայ։

Մէկ միլիառ քայլ կ'առնէ և մէկուկէս ռուսական նոր լաթիկ կը մաշեցնէ։

Յիսուն անգամ տունի զանգակ կը հնչեցնէ, և նոյնչափ ալ սպասուհիին կը հարցնէ.— «Տիկինը հո՞ս է։» (Գոնէ սպասուհիները աղուոր ըլլային։)

Յիսուն անգամ ձեռնոցները կը հանէ և նոյնչափ անգամ ալ կը դնէ։

Հարիւր վաթսուն հազար անգամ ալ օդերու տանելի կամ անտանելի վիճակին վրայ կը խօսի և նոյնչափ անգամ ալ խօսելիք նիւթ չգտնելով՝ կեցած տեղը ինքզինքը կ'ուտէ։

Մօտաւորապէս մէկ միլիոն անգամ անէծք կը տեղացնէ այն մարդուն հասցէին, որ շնորհաւորական կաղանդի այցելութիւնները հնարեր է։

Հազար անգամ միտքէն կ'անցընէ քաշածը Մանգուլեի Միմոսին պատմել, որպէս զի շնորհաւորական այցելութեանց դէմ ելլէ բանադրողական բան մը գրէ։

Բան անգամ — ցուրտին ազդեցութենէն անշուշտ — մեծ կամ պզտիկ բնական պէտքերէ կը չարչարուի, բայց պատշաճ չդատելով շնորհաւորական այցելութեան գացած տունը՝ 100 թիւին ո՞ւր տեղը ըլլալը հարցնել տանտիկինին կամ աղջկան, այքերէն արցունք գալու աստիճան կը տանջուի կը կենայ՝ աշխարհիկ Դողդոթայէն վեր մագլցելով։

Տասը հազար անգամ ինքզինքենը կը մտածէ որ՝ քանի որ շնորհաւորական պիտի պտտէր, ինչո՞ւ Հիւանդանոցին փոխան այցելութեան մէջտեղ մը ցնծաց, և վերջնականապէս կ'որոշէ որ գալ տարի ո՛չ Հիւանդանոցին մէջտեղ մը պիտի տայ և ո՛չ ալ այցելութեան պիտի պտտի.— Ա՛լ եաղմա չկա՛յ։

Մէկ օրուան մէջ քառասուն անգամ կառքի կամ ձիի փաւաւոր զիֆոներ կ'ուտէ և մինչեւ շապիկը կը ցեխոտի։

Իսկ հետեւեալ առտուն...

Հետեւեալ առտուն շնորհաւորական այցելութեան պարտողը հիւանդ կը պառկի և չի կրնար շաբաթ մը գործին երթալ։

Կենցաղագիտութի՛ւն, ինչ կ'ուզես մնէ։

×

Թէ ինչ խօսուեցաւ շնորհաւորական այցելութիւններու մէջ, այս տարի։

Ոլ ռա՛յթ։

Այս տողերը գրողը հանձարեղ գաղափարը յղացած ըլլալով իւրաքանչիւր տունի մէջ մէյմէկ ձայնագիր զետեղել, որոնք հաւատարմաբար իրենց տիսԿերուն վրայ արձանագրեցին բոլոր խօսուածները, արդ, այս առտու մեր թերթը գնելու համար ձեր ցնծացած տասնոցին փոխարէն՝ կը լարեմ ձայնագիրի գործիքներս՝ կեանքիս մէջ գոնէ անգամ մը ֆօնօկրաֆնիութիւն ըրած ըլլալու համար։

Ու, Ի. դարու մէջ, երբ ամէն մարդ քիչ կամ չատ, ամաթէօռ կամ ոչ, ֆօնօկրաֆնի մըն է, չափազանց արտակարգ բան մը չպիտի տեսնէք անշուշտ իմ ֆօնօկրաֆնիութիւնս, որ գոնէ միօրեայ է, և պնակ ի ձեռին՝ փարսա ժողվելու ալ չպիտի ելլեմ մանաւանդ ձեր մէջ։

×

Բերայի մէջ.—Դրեթէ ամենուրեք.— Բառ առ բառ։

—Բարե՛ւ, տիկին։

—Օ՛, բարիլոյս պարոն, ո՞րչափ երջանիկ ենք ձեր այցէն։

—Ա՛, մեր պարտականութի՛ւնը, տիկի՛ն։

—Ի՞նչպէս էք, տունէն ի՞նչպէս են, ձեր պզտիկնե՞րը, ձեր քենի՞ն, ձեր...

—Շնորհակալ եմ, տիկի՛ն, իսկ դո՞ւք։

—Օ՛, ես ինչպէս միշտ աղէկ եմ. միայն փիչ մը հարբուխ ունիմ։

—Օրուան հիւանդութիւնը, տիկի՛ն։

—Այո՛, օրուան հիւանդութիւնը։

—Ամէն մարդ հարբուխ ունի։

—Այո՛, ամէն մարդ հարբուխ ունի։

—Ամանք ալ հազ ունին։

—Այո՛, այո՛, հազ ունեցողներ ալ չատ կան։

—Ցուրտէ՛ն է։

—Խոնաւութենէ՛ն։

—Պաղառութենէ՛ն։

Ձայնագիրի մեքենան հոս քանի մը վայրկեան պարապ ու անձայն կը դառնայ, որով կը հասկցուի թէ խօսակցութեան նիւթը սպառած է ալ։

—Հրամմեցէ՛ք, պարո՛ն։

—Շա՛տ տարիներու, շնորհաւոր Ս. Տնունդ։

—Պզտիկ բան մըն ալ առէք։

—Օ՛, կ'աղաչեմ, մեռա՛ւ։

—Շնորհ մը ըրած պիտի ըլլաք, մի՛ մերժէք։

—Բայց, ստամոքսի...

—Աս ալ կերէք, ուրիշ տեղ չէք ուտեր։

Ձայնագիրը նորէն կը կենայ. — Կը՛՛՛՛՛՛ը...։

—Օգերու հետ ի՞նչպէս էք։

—Շա՛տ գէշ տիկին, տասը տարիէ ի վեր ասանկ օդ չէ եղած։

—Դպրոց գացած ատենս անգամ մը այսպէս եղաւ. տասը տարու էի, հիմա անկէ ի վեր տասնչինգ տարի անցած է...

—Ի՞նչ կ'ըսէք, քսանչինգ տարո՞ւ էք տիկին...

—Թերեւս ալ քիչ մը աւելի,

—Երբէք չպիտի հաւատայի, հազիւ քսանչմէկ տարու կ'երեւիք։

—Խնամութիւնները ինծի միշտ օրիորդ կ'ըսեն։

Ձայնագիրը նորէն կը լռէ. — Կը՛՛՛՛՛՛ը...։

—Կը մեկնի՞ք, պարո՛ն, ա՞յսչափ չուտ։

—Պտտելիք դեռ չատ մը տեղեր ունիմ։

—Ցարգանքներս, տիկինին։

—Ի՞նչ օդ, ի՞նչ օդ...

×

Մասնագիտական օրջանակներու մէջ։

Սալօնի մը մէջ, ուր եռաձայնով զբաղողներ կան, եռաձայնիստ ու անդրեռաձայնեան։

—Եռաձայնը...

—Մէջտերեանինը...

—Զիլինկիրեանինը...

—Այո՛...

—Ո՛չ...

—Համմէ՞...

—Սինանեանը ըսաւ որ եթէ երգեհոնին հետ թաւջութակ մը, ալտ մը և ջութակ մը դրուելու ըլլայ, չատ աւելի աղէկ կ'ըլլայ։

—Այն ատեն՝ եկեղեցիին դռնէն հազիւ ելած՝ դպիրներն ալ փառաւոր ձիւնագնդակ մը կ'ուտեն, Սինանեա՛ննալ՝ ժողովուրդին կողմէ։

—Ձեզի յայտնե՞մ իմ կարծիքս. եռաձայնը ֆրէնկի բան է վեսսելալ, և մենք ֆրէնկ չենք...

—Այո՛, մենք կաթոլիկ չենք։

—Իրաւունքի, մեր Ս. Հայրապետները և մեր նախնիք երգեհոն ըսուած բանը չուսէին։

—Մէյ մըն ալ պիսի ելլեն եղեր եռաձայնի դպիրները նուագահանդէսի մասնակցելու որպէս զի եկեղեցական երգեցողութիւններ ընեն հոն...

—Կ'իյնանք կոր բարեկամներս, բարոյապէս կ'իյնանք կոր։

—Բարոյական չմնաց ա՛լ։

—Աւա՛ղ։

—Բաբէ՛։

—Ենանք բարո՛վ։

—Երթաք բարո՛վ։

Այս սալօնին մէջ մարդիկ ա՛նչափ զբաղած են եռաձայնով, որ բոլորովին կը մոռնան Ամանորի և Տնունդի շնորհաւորութիւնները, և գացած տեղերնին միեւնոյն տիւտիւը կը չալեն եռաձայնեան կամ հակաեռաձայնեան։

×

Գրական սալօնի մը մէջ։

—Հիանալի ոճ մը ունիք։

—Ձեր այս տարուան տեսութիւնը անզուգական բան մըն էր, աղէկ զարկած էիք ձեր թերթին մէջ չգրողները։

—Դուք մեր Ֆէլտիեան Պրիւնդիէռն էք։

—Դուք կոչուած էք մեծ հրապարակագիր մը ըլլալու մեր մատենագրութեան խոպան դաշտին մէջ, զոր պիտի ուռճացնէք։

Ձայնագիրը հիմա կը սկսի գօնթրապսի հատ ձայն մը հանել։

—Շնորհակալ եմ, տիկի՛ն, բայց իմ ըրածս ամէն գրագէտի ալ պարտականութիւնը պէտք էր ըլլար։ Ես բարոյականը սիրող գրող մըն եմ և կը ջանամ իմ ատենիս երիտասարդներուն ինկած բարոյականը բարձրացնել։ Արդարև, այո՛, մեր հիմակուան երիտասարդներուն բարոյականը ինկած է, բայց իմինս, իմ բարոյականս չէ ինկած։ Երիտասարդ մը բարոյապէս ապրելու համար պէտք է ինծի պէս ապրի։ Ես գիշերները ժամը երկուքին տունս կը դառնամ խմբագրատունէն, փողոցին դրանը քով սեւ չուխայէ կօշիկներս կը հանեմ և հողաթափերս կը հագնիմ։ Եթէ պէտք ըլլայ, մտակայ նպարավաճառին և մսավաճառին կ'երթամ խոնարհցնելու համար պէտք եղածներ գնելու։ Եթէ կրակը չէ չիմուած, բերնովս կը փչեմ որ վառի։ Բերանս օղի, ծխախոտ չեմ դներ, որով խնայողութիւն մըն ալ ըրած կ'ըլլամ։ Ամէն օր չորս ու կէս ղրուշ խնայողութիւն մը կ'ընեմ։ Ախորժակ չունեցած օրերս կէս օրին բան մը չեմ ուտեր, և աս ալ գանձանակին մէջ կը նետեմ։ Այս կերպով հինգ տարուան մէջ 45 անգլ. ոսկի հաւաքած եմ։ Եթէ մէկու դրամ պէտք ըլլայ տալ, միշտ պակաս քրիմիցներ ու կէս-անգլիականներ կուտամ որպէս զի խնայողութիւն մը ըլլայ իմ քսակիս։ Ճաշի ատեն՝ անձեռոցս ճիտիս կը կապեմ, «Հայր մեր» մը կ'ըսեմ և կը սկսիմ ուտել. ճաշէն վերջն ալ «Հայր մեր» մը կ'ըսեմ։ Քիչ մը կը նստիմ, մանդալին եղերքը ոտքերս կը տաքցնեմ, նոյն օրուան գրածներս կը կարդամ, քաղաքական լուրերուն, և Սակարանին ընթացքին կը հետեւիմ և ժամը չորսին խաչս կը հանեմ կը պառկիմ։ Հետեւեալ առտուն ալ կանուխ գործի կ'երթամ՝ երբ սակաւին իշապանները անգամ չեն արթնցած։ Ահա՛ ես այսպէս կ'ըմբռնեմ բարոյականը, և ամէն երիտասարդ ալ ինծի պէս պէտք է ապրի՝ եթէ կ'ուզէ պապայէն ծեծ չուտել։

—(Բարակ ձայներ) Հապա սէրը։

—(Նոյն հաստ ձայնը) Սիրոյ մասին մասնաւոր հայեցակէտներ ունիմ։ Ինչո՞ւ համար աղջիկ մը կարենայ և պարտաւոր ըլլայ մինչեւ հիմնեան սենեակը մտնելը՝ կուսութիւնը պահել և պահպանել՝ հակառակ պարագային անպատուութեան մատրովը նախատուելով, և նոյն բանը չըլլայ նաև մեզի համար։ Մենք ալ, ինչպէս աղջիկները, պէտք է մինչեւ կարգուած օրերնիս պահենք մեր կուսութիւնը, ապա թէ ոչ մեր առած աղջիկը պէտք է իրաւունքը ունենայ ամուսնալուծում պահանջել Դատաստանական Խորհուրդէն։

—Հիանալի գաղափար, սքանչելի՛ տրամաբանութիւն, անսդգի՛ւտ բարոյական։ Միայն թէ այդ պարագային քիչ մը դժուար պիտի ըլլայ ամուսնութեան արժանի երիտասարդներ գտնել...

—Ինչո՞ւ դժուար ըլլայ. ահաւասի՛կ ես։ Ահա՛ ճիշդ ասոր համար ես 2,000 ոսկի դրամագլխով աղջիկ մը գտայ, բան մը՝ զոր չպիտի կրնային գտնել իմ միւս խմբագիր պաշտօնակիցներս։

—Բարոյալից մարդ մը ըլլալու համար ի՞նչ պէտք է կարդալ։

—Ինչ աւելորդ հարցում։ Պէտք է կարդալ իմ հայրիկիս յօդուածները. իմ յօդուածներս, Հորոյին յօդուածները, Նորէն հայրիկիս յօդուածները, Նորէն իմ յօդուածներս։

—Հապա ի՞նչ պէտք չէ կարդալ։

— Կավաօրին գրածները։ Բերացի աղջկան մը համար ատկէ աւելի վնասակար բան մը չկայ, և ես երբէք կնութեան չպիտի առնէի աղջիկ մը որ կավաօրը կը կարդայ, նոյն իսկ եթէ 2000 ոսկի դրամագիտ ունենար, Այդ մարդուն չինած գրականութիւնը՝ բարեգեան լպիրշ գրականութիւն է, մինչդեռ մեր գրականութիւնը սուրբ գրականութիւն մըն է։ Մեզի կարդացողները սուրբ կ'ըլլան, զայն կարդացողները քուրբ կ'ըլլան։ Ահա տարբերութիւնը։

—Ո՜հ պարո՛ն, Ս. Յովհան Ոսկերբերան կը խօսի ձեր բերանէն։

—Դեռ պիտի ուզէի չատ խօսիլ այս մասին, բայց դեռ երթալիք չատ տեղեր ունիմ։

—Ուրիշ օր մը հրամմեցէ՛ք, ժամերով կը խօսիք ձեր այդ հիանալի սկզբունքներուն վրայ, թոյլ տալով անշուշտ որ մենք ալ մեր կարգին ըմբոշխնենք ձեր Կիկերոնեան պերճախօսութիւնը, որ միտքերը կը լուսաւորէ, սիրտերը կը պայծառանէ և հոգիները կը փրկէ։

—Մեղք որ աւելի երկար չկրցայ խօսիլ, դեռ չատ ըսելիք ունէի, մնա՛ք բարով։

—Երթաք բարով։

. . . . . .

—Quelle raseur! Զէ՞, հոգի՛ս։

—Ի՞նչ ընես, սիրելիս, մեր ճիտին պարքն է ասոնք մտիկ ընել, քանի որ գրական սալօն մը ունենալու համբաւը կը վայելենք։

×

Բանկալթիի՝ բարձուքը։

—Ամա՛ն, մամա՛, միւսիւ Վիչէն կէլտի։

—Բա՛ սալլանանա, Մառկառո՛, անիֆսե դին բորդա. պէսլէմէ գուլլան տա հայրընը կէօր։

—Տուր մամա, սուրթըմը պիրազ բուտրալայրմ։

—Բա՛, չիմտի վագթընը պուլտրն, միւսիւ Վիչէն եապանմը տէյիլ։

—Օ՜ մատամազէլ Ֆանի, մատամազէլ Ռոզ, մատամազէլ Լօժէնի, մատամ Մարիօնքա...Պո՛ւպո՛ւ... quel froid de chien, mes bébés!

—Նէ՞ բիւզկեար սիզի պուրայա աթար։

—Բօրեսզ բիւզկեարը։

—Կաղանդ Տնունդ կէլմէլի քի, պիզ տէ սիզին Ֆիքրինիզ տիւշէլիմ։

—Պունտան սոնրա հէր կէճէ պուրտայիմ։

—Միւսիւ Վիչէն, պիզի պու սէնէ գա՞չ տէֆա պալօեա կէօթիւրէճէքսին։ Կէչէն սէնէ հիչ կէօթիւրէմէն։

—Autant que vous voudrez, mes chères enfants!

—Ամա սապահ գատար օյնայաճաղըզ. մամա տա պապայա պիր չէյ սէօյլէմէզ. գուզէնիմիզի տէ այրըզ, օ գէյագ մաչիչ օյնար։ Է՛յ չիմտիլիք նէ եարբյօրսընզ պագալըմ, միւսիւ Վիչէն։

—Հէր ագչամ սուարէտէյիմ, տանսէ տանսէ ֆաթիկէ օլույօրըմ։

—Գօնֆէքլէրինիզ նասը՞լ կիտիյօր։

—Տէնիզլէ գում, պէնտէ գօնֆէք. տանա տիւն ագչամ կիւզել պիր մատամ պէնիմ իչին եանըպ թուքուշտը. զէնը սէօյլէտի։

—Ժամա կիտիյօրմը՞սընըզ։

—Հէր սապահ իչէ կիթմէտէն՝ մոմըմը եագար չէգարըմ։

—Օգ սէնէլէրէ, միւսի՛ւ Վիչէն։

—Շնորհաւո՛ր Ս. Տնունդ։

×

Հայ-լայֆական սալօնի մը մէջ։

—Օրթագիւղի նուագահանդէսին պիտի երթա՞ք։

—Հինգ ոսկինոց տոմսակ մըն են ղրկեր, ընդունեցի։

— Աղքատասէրին պալօն ինտո՞ր պիտի ըլլայ։

—Օ՛, չի՛լթ, ծայրէ ծայր սիւփրիզ է։

—Երէկ գիչեր Մնակին գացի՞ք։

—Ակչուչտ. ա՛լ հիմա Բերայի մէջ Մնակին երթալը մօտա եղաւ, չերթալն ալ ամօթ։

×

Հիւանդանոցի Ջլախտաւորներու սրահը.—

—Շնորհաւոր Ս. Տնունդ, Խալիանոզ աղա, ինծի բան մը իբրամ չընե՞ս։

—Ի՞նչ իքրամ ընեմ, Խենտանոս աղա, ի՞նչ կ'ուզես կոր։

—Սա մեծ աղաները եթէ մարդ ըլլային, այսօր Նորէն չալը մը կը բերէին մեզի և մենք կը խաղայինք կը ցատկէինք։

—Հիչ ըսող չկայ քի, տա մարդիկն ալ մեզք են, սըտնը չմոռնանք։

—Հիչ չէ նէ հոս լաթէռնա մը բերելու ըլլայ տէ մենք հէմ չալենք հէմ խաղանք, չըլլա՞ր։

—Լանթէռնայի բարան ո՞վ պիտի տայ։

×

Կիներու մասնաւոր չրջանակի մը մէջ։

—Բու կինդ ինտո՞ր է քեզի հետ. իմինս խոստացաւ որ գալ տարի Ս. Պակով պիտի կարգուինք։

—Ես ծեր մարդ մը գտայ, ամիսը ինծի 80-100 ոսկի կուտայ կոր. դրամ պիտի ժողվեմ, օրին մէկն ալ ուզած մարդուս հետ պիտի կարգուիմ։

—Շրջագեստ մը չենեցի, յիսուն ոսկի ելաւ։

—Իմինս Բարիզէն 60 ոսկինոց մանթօ մը բերել տուաւ ինծի։

—Շնորհաւոր Ս. Տնունդ։

—Ինչալլահ գալ Տնունդին քեզի կարգուած կը տեսնեմ։

×

Սկիւտարի մէջ։

—Եթէ դուք չըլլաք, Աղքատախնամը չի կրնար շարունակել։

— Ես պիտի հրաժարիմ Աղքատախնամի անդամութենէս։

—Թաղ. Խորհուրդը իմ շնորհիւս այս վիճակին հասաւ։

—Ձեր շնորհիւը մեր դպրոցը չատ բարձր վիճակ մը ունի։

— Ես կ'աշխատիմ որ եկեղեցին բարգաւաճ վիճակ մը ունենայ։

—Եկեղեցին ձեզի կը պարտի իր այսօրուան վիճակը։

×

Սկիւտարի բանաստեղծական չըրջանակին մէջ։

— Սկիւտարէն մեծ բանաստեղծ կ'ելլէ։

—Ինչ կ'ըսէ այս մասին Բարին, Վսեմը ու Դեղեցիկը։

—Ո՛ մեծ բանաստեղծագիտ Սկիւտարի ձեր գրած Նեռաբարիոնը տիեզերքին բոլոր գիրքերուն գլուխ-գործոցն է։

×

Դատարանի մէջ։

—Երէկ գիչեր բոքէռ խաղացի՞ք։

—Զորս մէջիտ չահեցայ։

—Երկու մէջիտ վրայ տուի։

—Այս գիչեր բոքէռ խաղանք։

—Լոտոսը...

—Լոտոսէն...

—Լոտոսով...

×

Եէնիգարուի մէջ։

Ս. Տնունդի առթիւ մեզի քարոզիչ մը ղարկեր էին...

—Ինչո՞ւ ղրկեր էին։

—Պէտք չէին ղրկել։

—Ընդունելու էինք։

—Ընդունելու չէինք։

×

Սամաթիայի մէջ, Հէն։

—Նօռուալը թօքը դեռ չելաւ։

—Ես անցեալ օր թօք մը չինեցի, որ ուտողները մատուլնին մէկտեղ կերան։

—Այս առտու տիրացուն սխալ երգեց այն ինչ չարականը։

—Տէյ տէրին ըրածը իմացա՞ք։

—Բա՛, վա՛յ մեղքիս։

×

Ահա թէ ինչպէ՞ս խօսուեցան Ս. Տնունդի շնորհաւորական այցելութիւններուն մէջ։

Բայց ես կրնամ ճակատագրաց պարծենալ թէ Ս. Տնունդի շնորհաւորական այցելութիւններուն վրայ ոչինչ խօսեցայ...

Սա պարզ պատճառով որ շնորհաւորական այցելութեան չգացի։

ԵՐՈՒԱՆԴ ԹՕԼԱՅԵԱՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ